

Sammanfattning av remissvar på avfallsplanen

Innehållsförteckning

1. Generella synpunkter på avfallsplan och nämndbeslut 3

Brand- och räddningsnämnden
Fastighets- och saluhallsnämnden
Handikappråd för renhållningsnämnden mfl.
Konsumentnämnden
Marknämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Stockholms näringslivskontor
Trafiknämnden
Bromma stadsdelsnämnd
Enskede-Årsta stadsdelsnämnd
Farsta stadsdelsnämnd
Hägerstens stadsdelsnämnd
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
Katarina-Sofia stadsdelsnämnd
Kista stadsdelsnämnd
Kungsholmens stadsdelsnämnd
Liljeholmens stadsdelsnämnd
Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd
Norrmalms stadsdelsnämnd
Rinkeby stadsdelsnämnd
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
Skärholmens stadsdelsnämnd
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Vantör stadsdelsnämnd
Älvsjö stadsdelsnämnd
Östermalms stadsdelsnämnd
Sortera Mera!
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad
Stockholm Vatten AB
Stockholms Hamn AB
Fastighetsägarna Stockholm
HSB Stockholm
Svenska Bostäder
SÖRAB

2. Specifika synpunkter på avfallsplanens olika delar 22

Kapitel A	INLEDNING	22
Kapitel B	STOCKHOLMS FRAMTIDA AVFALLSHANTERING (Mål 1 – s.23, Mål 2 – s.27, Mål 3 – s.33, Mål 4 – sid 41)	22
Kapitel C	NULÄGESBESKRIVNING	57

1. Generella synpunkter på avfallsplan och nämndbeslut

Brand- och räddningsnämnden

Brand- och räddningsnämnden beslutar att besvara remissen med brandförsvarets förslag till yttrande.

I stadens arbete med att informera hushåll om skyldigheter att sortera ut förpackningar och tidningar samt producenterna som har ansvar för motsvarande information till andra än hushåll, hade det varit önskvärt om informationsmaterialet på lämpligt sätt kunde upplysa om bland annat fara för anlagd brand och brandspridning. Brandförsvaret står till renhållningsförvaltningens förfogande i arbetet med att ta fram innehåll avseende brandsäkerhet till informationsmaterial för enskilda.

Fastighets- och saluhallsnämnden

Fastighets- och saluhallsnämnden beslöt att besvara remissen med fastighets- och saluhallskontorets förslag.

Kontoret ser positivt på att avfallsplanen utgår från EU:s avfallshierarki. Det är också bra att avfallsminimeringsmålet satts per invånare vilket är nödvändigt i en växande storstad. Kontoret är i princip positiva även till många av planförslagets övriga mål och delmål.

Det är dock en brist att planen inte följer stadens integrerade system för ledning och uppföljning ILS. Kontoret förordar en överarbetning utifrån stadsledningskontorets nyligen framtagna principer för stadens styrdokument. Exempelvis synes antalet delmål (14 st) och nyckeltal (32 st) ha blivit väl många.

Överarbetningen bör även inkludera de avgörande frågorna om avfallsplanens koppling till budget och ILS samt ansvarsfördelning mellan berörda nämnder.

Vad gäller de delmål och föreslagna åtgärder som rör fastighets- och saluhallsnämnden tillstyrker kontoret en mer differentierad renhållningsavgift och kompetensutveckling inom miljö- och avfallsområdet för de som arbetar med upphandlingar.

Kontoret ser också positivt på ett förbättrat källsorteringssystem för hushållens producentansvarsmaterial genom fler fastighetsvisa eller fastighetsnära lösningar. Att hushållsavfallstaxan används som styrmedel i sammanhanget tillstyrks. I den PBL-utredning som pågår har dock ännu inte offentliggjort några förslag om hur det ska göras möjligt att få producenter/fastighetsägare att inrätta källsorteringsutrymmen i eller i anslutning till befintlig bebyggelse. Om de formella och ekonomiska förutsättningarna inte löses tillfredsställande befarar kontoret att det kommer att bli mycket svårt eller omöjligt att nå delmålet om fastighetsnära källsortering.

Handikappråd för renhållningsnämnden mfl.

Vi kan inte se att vi med funktionshinder och våra möjligheter till att avlämna återvinningsbara produkter uppmärksammas i detta förslag till Renhållningsordning.

Vi vill att följande beaktas:

- Att service och tillräckligt utrymme säkerställs för personer med funktionsnedsättningar.
- Att avlämning kan ske på lämpliga höjder och att skyltningen är kännbar samt enkel och tydlig att förstå.
- De uppsamlingsplatser som ordnas måste vara tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättningar under hela året.

I de målbeskrivningar som görs bör det finnas med som ett mål att anordna avlämning för personer med funktionsnedsättningar. Vi skulle gärna se att renhållningsförvaltningen fick i uppdrag att utreda lösningar för personer med funktionsnedsättningar och deras avlämnande av fraktioner till renhållningen. I nuläget saknas tillräcklig kunskap om vilken omfattning problemen vid avlämning och insamling har för oss med funktionsnedsättningar.

Konsumentnämnden

Konsumentnämnden beslöt att åberopa och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Förvaltningen anser att ansvarsfördelningen mellan olika förvaltningar bör tydliggöras. I avfallsplanen beskrivs vikten av att informera invånarna om de mål som behandlas i avfallsplanen. Konsumentförvaltningen tror inte att information är ett effektivt sätt att uppnå målen. Information kväver en mottagare som lyssnar. På konsumentförvaltningen arbetar vi med kommunikation, alltså samtal med en eller fler invånare. Arbetet bedrivs genom hearings, seminarier, utbildningar och andra utåtriktade verksamheter.

I uppföljningen av planen anges att ett samarbete med konsumentförvaltningen har inletts och att en gemensam informationskampanj på invandrarspråk har genomförts. Ett mindre samarbete har inletts men inget informationsmaterial har tagits fram än på invandrarspråk.

Nuvarande avfallsplanens mål 9 ”Miljösäkra nedlagda avfallsupplag” bör finnas kvar. I uppföljningen anges inte om avfallsupplagen i kommunen har riskklassats, vilken metodik som i så fall har använts eller vilken riskklass upplagen i så fall har fått. Vidare finns ingen beskrivning av vad schaktmassorna i upplagen innehåller för ämnen. Huruvida det finns risk att miljö- och hälsofarliga ämnen läcker ut bör utredas grundligare.

Marknämnden

Marknämnden beslöt att som svar på remissen överlämna och i huvudsak åberopa kontorets tjänsteutlåtande samt att därutöver anföra följande:

”Marknämnden har en viktig uppgift för att säkerställa en god tillgång till återvinningscentraler i staden genom att aktivt bistå renhållningsnämnden i arbetet att finna lämpliga platser och iordningställa dessa. I sitt arbete med ny bostadsbebyggelse vill nämnden också bidra till målet om en fastighetsnära källsortering.”

Markkontoret ser positivt på att avfallsplanen utgår från EU:s avfallshierarki. De är i princip positiva även till många av planförslagets övriga mål och delmål. Markkontoret förordar dock en överarbetning av planen, utifrån stadsledningskontorets nyligen framtagna principer för stadens styrdokument, så att den följer stadens integrerade system för ledning och uppföljning, ILS. Överarbetningen bör även inkludera de avgörande frågorna om avfallsplanens koppling till budget och ILS samt ansvarsfördelningen mellan berörda nämnder.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen samt att inarbeta en avfallsstrategi i avfallsplanen.

Särskilt uttalande

Ordföranden Viviann Gunnarsson (mp), ledamöterna Jan Valeskog (s), Reine Meyer-Strömberg (s), Per Aldeborg (s), Ulla Jöhnk (s), Gunnar Björkman (s) och Rolf Brattström (v).

”Avfallsplanen ska vara ett vägledande dokument för stadens invånare och verksamhetsutövare. För att planen ska kunna fungera som ett vägledande dokument för dessa grupper måste det vara lättläst och tydligt, så att man enkelt ser vad kommunen har för ansvar och vad kommunen har för målsättningar på området.

För att öka förståelsen för avfallsfrågorna i Stockholm och för vilka frågor som är mest angelägna att åtgärda bör planen inledas med en kort problembeskrivning.

I planen bör det finnas en tydligare koppling mellan vision, mål, åtgärder och även nyckeltal för uppföljning. Den slutliga planen måste vara klarare i detta avseende. Med en annan layout och en mer pedagogisk uppställning av materialet blir planen enklare att använda.

En uppgift som saknas är om kommunens ansvar för åtgärder för olika typer av avfall. Här måste förtydliganden göras. Kommunen ansvarar för hanteringen av avfall från hushållen. Kommunen har däremot inte ansvar för avfall med producentansvar eller s.k. industri eller verksamhetsavfall. Hur kommunen förhåller sig till de avfallsslag som kommunen inte har ansvar för bör redovisas i avfallsplanen.”

Förvaltningen kan konstatera att förslaget till renhållningsordning i all väsentlighet följer Naturvårdsverkets föreskrifter om innehållet i en kommunal avfallsplan.

Förvaltningen anser att förslaget till renhållningsordning är tydligare jämfört med den nu gällande renhållningsordningen med en tydligare målstruktur.

Förslaget saknar en avfallsstrategi för Stockholms stad. En kommunal strategi för avfall, menar förvaltningen, kopplar ihop och tydliggör avfallsplanens vision med planens mål, redogör för på vilket sätt uppföljningen ska ske samt vilka styrmedel och övriga åtgärder som kan krävas. Strategin ska visa kommunens ambitioner på

avfallsområdet och ange riktningen för prioriteringar. Vidare ska en strategi ange nivåerna för avfallsplanens mål. Exempelvis ska det framgå i planen hur många flerbostadsfastigheter med fastighetsnära insamling tillsammans med antal återvinningsstationer som erbjuder hushåll och verksamheter goda möjligheter att lämna ifrån sig förpackningar och tidningar (Delmål 4.2.).

Förvaltningen menar också att en strategi i viss mån skulle möta förvaltningens nedanstående förslag till förbättringar.

Förvaltningen saknar tydligare åtgärder för planens mål. Detta dels för att göra målen lättare att implementera i verksamheterna, dels för att göra den mer tillgänglig för de som verkar och bor i staden. På sidan 11. överlämnas utformandet av ett konkret åtgärdsprogram till avfallsinnehavares och andra aktörers verksamhetsprogram. Förvaltningen menar att avfallsplanen skulle kunna utgöra en informationskanal med sikte på förebyggande åtgärder. Speciellt med tanke på de enskilda hushållens avfallshantering.

Förvaltningen saknar vidare även en koppling mellan visionen för Stockholms framtida avfallshantering och avfallsplanens mål. Om målen i avfallsplanen uppnås, i vilken grad har visionen då nåtts?

Avfallsplanens uppföljning ska redovisas årligen i renhållningsnämndens verksamhetsberättelse vad gäller nyckeltalen. En fördjupad avstämning ska ske i halvtid under år 2008 för att klarlägga delmålens måluppfyllelse. Förvaltningen anser att det bör förtydligas hur den fördjupade avstämningen ska redovisas och kommuniceras. Förvaltningen anser att kommunikeringen bör ske på ett bredare plan än som föreslaget i renhållningsnämndens verksamhetsberättelse. Redovisningen av nyckeltal bör även åtföljas av ett strategiskt åtgärdsprogram som visar vilka åtgärder som krävs för att nå delmålet.

Förvaltningen anser att stadens beredskap för behandling av avfall har ökat. Alternativa behandlingsmetoder undersöks och utvecklas. Dock saknar förvaltningen en avfallsstrategi för staden som anger riktning och styr prioriteringar. Förvaltningen menar också att en avfallsstrategi är viktig för att nå uppsatta mål i avfallsplanen.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets utlåtande.

Stadens handikappolitiska program saknas som förutsättning vid framtagandet.

Stockholms näringslivskontor

Det är egentligen inga nyheter som presenteras i planen, utan den följer Sveriges avfallslagstiftning som regleras i miljöbalken och avfallsförordningen.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslöt att som svar på remissen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande samt att uttala vikten av att anläggningar för sophantering är tillgängliga för funktionshindrade samt att anföra följande:

Både fastighetsnära källsortering, återvinningsstationer och återvinningscentraler måste vara tillgängliga för människor med funktionshinder. Det räcker då inte med att ”inkasten” är tillgängliga utan det måste också vara möjligt för rullstolsanvändare att komma fram till behållarna och synskadade måste kunna skilja på olika behållare. Detta fungerar inte idag. Det är ofta trottoarkanter i vägen och bristfällig städning och renhållning omkring återvinningsstationerna utgör andra hinder.

Det är positivt för trafikkontoret att ett av de prioriterade områdena för utveckling av stadens avfallshantering gäller utbyggnaden av antalet återvinningscentraler och återvinningsstationer. De tre nu befintliga ÅVC:erna är hårt belastade. Nedskräpning och renhållningsfrågor kommer ofta upp på dagordningen i det samordningsuppdrag kontoret har gentemot stadsdelsförvaltningarna.

Bromma stadsdelsnämnd

Nämnden ställer sig bakom de förslag och synpunkter som framförs i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till renhållningsnämnden

Farsta stadsdelsnämnd

Nämnden överlämnar och åberopar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till renhållningsförvaltningen.

Beträffande informationsinsatser anser förvaltningen att dessa med avseende på bl.a. innehåll måste samordnas inom staden.

Vidare anser förvaltningen att staden behöver en intern avfallsplan som ska reglera hur stadens egna verksamheter ska hantera sitt avfall och hur stadens olika förvaltningar och bolag sinsemellan kan stödja varandra i detta arbete.

Generellt anser stadsdelsförvaltningen att stadens avfallshanteringssystem behöver effektiviseras, både avseende den tekniktillgång som faktiskt finns och avseende stadens förväntade växande, vilket leder till ökande mängder avfall.

Samtidigt är förbränningskapaciteten i Högdalenverket snart använd fullt ut. Detta trots den utbyggnad och uppgradering som gjorts av verket de senaste åren. Detta gör det svårt att för närvarande finna andra sätt att ta hand om stadens ökande avfallsmängder än just förbättrad källsortering, för ökad materialåtervinning.

Detta beror på att flera av stadens grannkommuner, efter förbudet mot deponi av obehandlat hushållsavfall, fått lov att använda delar av Högdalenverkets

förbränningskapacitet. Dessa kommuner saknar i dagsläget egen förbränningskapacitet.

Men Stockholms stad är i sin tur beroende av tillgången till deponier i flera av dessa kommuner, för att kunna avhända sig aska och ej brännbart avfall från Högdalenverket.

Stockholms stad har efter utförsäljningen av Fortum, som äger Högdalenverket, inte längre samma inflytande över vilket och vems avfall som ska förbrännas där och inte heller över den stadigt ökande prissättningen för denna förbränning.

Stockholms stadsbyggnadskontor letar därför efter lämpliga platser att bygga ett eller flera nya avfallsförbränningsverk, för att kunna hantera den faktiska och förväntade ökningen av avfallsmängderna i Stockholms stad.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som remissyttrande till renhållningsnämnden.

Målen är svårbedömda då det inte finns konkreta förslag på hur målen ska nås. Det saknas en tydlig strategi för måluppfyllelse och en klar återkoppling till de nationella miljömålen och Stockholm stads miljöprogram.

Nämnden efterlyser en strategi för måluppfyllelse och förtydliganden beträffande stadsdelsnämndens ansvar för uppfyllelsen av vissa mål men även riktlinjer för hur miljöaspekter skall sättas i relation till andra övergripande mål och riktlinjer till exempel i samband med upphandling.

Förvaltningen anser att ambitionen måste vara att hitta enkla och billiga system för avfallshanteringen. System som minskar transporterna samt skapar en bättre arbetsmiljö och kan bidra till ett ekologiskt hållbart Stockholm.

Stadens egna verksamheter har ett stort ansvar när det gäller avfallsfrågan inte minst som en god förebild för stadens medborgare. Renhållningsförvaltningen bör skapa bättre förutsättningar för verksamheterna att ta sitt ansvar bland annat genom att ta fram och erbjuda enkla och billiga system. Förvaltningen efterlyser även förtydliganden beträffande stadsdelsnämndens ansvar för uppfyllelsen av vissa mål. Om man ska kunna påverka medborgare, företagare och fastighetsägare måste man kunna visa upp sin egen verksamhet som ett gott exempel.

Insamling av farligt avfall är viktigt för hushållen likväl som för stadens egna verksamheter. Förvaltningen föreslår att ett system för insamling av farligtavfall i "röda boxar" ska införas på stadens egna mindre enheter likväl som hos hushållen.

Då Stockholm stad står inför en tid med många nybyggnationer så saknar vi tydliga riktlinjer för hur staden vill se framtida avfallshantering i dessa byggnader. Här har staden en möjlighet till påverkan, staden borde tydligare ta tillvara denna chans att redan från början skapa ett hållbart avfallssystem.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Nämnden godkänner förvaltningens svar som sitt svar på remissen samt föreslår ytterligare konkretion angående remissen enligt nedan:

Förvaltningen konstaterar att avfallsplanen ger en god beskrivning av nuläget men borde lägga mera fokus på utveckling som leder till enklare och billigare hantering av såväl hushålls- som verksamhetsavfall. Här instämmer vi med förvaltningen och menar att ett konkret åtgärdsprogram saknas när det gäller de fyra målen i avfallsplanen. Bilaga 1 är bra när det gäller uppställningen av målen samt nyckeltalen men borde kompletteras med åtgärder på ett tydligt sätt. Det finns kommuner som är mycket tydliga och enkla med sina planer, som kan vara intressanta att titta på, t.ex. Gästrike. För att åstadkomma en större konkretion skulle det vara bättre med större mål, t.ex. Mål 3: ”50% av hushållsavfallet ska återvinnas år 2010” samt en prioritering bland målen – nu syns det inte vad som är viktigast.

När det gäller ytterligare idéer och konkretion vill vi lyfta fram följande:

En enklare populärversion av planen är viktig – texten i planen är svårläst, budskapet otydligt, mer bilder! I visionen bör man säga något om viljan till att åstadkomma ett fastighetsnära källsorteringssystem.

Medborgarkontoren, infocentren och Agenda21-arbetare i stadsdelsnämnderna bör användas mera för att informera om avfallsfrågor, källsortering av sopor mm.

Renhållningsnämnden borde reda ut tillsynsfrågan om återvinningsstationer i kommunen.

När det gäller villa- och radhusområden borde renhållningsnämnden söka upp dessa och vara behjälplig med mera gemensamma sorteringsutrymmen.

Renhållningsnämnden bör arbeta hårdare för att få ordning på verksamhetsavfallsfrågan, (företagen utnyttjar ofta producenternas återvinningsstationer i stället för att ordna hämtning själva) – tillskriv regeringen i frågan!

Förvaltningen anser att avfallsplanens mål är svåra att bedöma då det saknas konkreta förslag på hur målen ska nås. Det saknas en tydlig strategi för måluppfyllelse och en klar återkoppling till de nationella miljömålen och Stockholms stads miljöprogram.

Förvaltningen anser att ambitionen måste vara att hitta enkla och billiga system för avfallshanteringen. System som minskar transporterna samt skapar en bättre arbetsmiljö och kan bidra till ett ekologiskt hållbart Stockholm.

Förvaltningen anser att det är positivt att renhållningstaxan är differentierad, men taxesystemen bör också anpassas så att det blir ekonomiskt försvarbart för exempelvis fastighetsägare att införa källsortering. Det samma gäller för företag och verksamheter.

Förvaltningen efterfrågar större tydlighet avseende ansvarsfördelningen i de föreslagna åtgärderna.

Verksamheter

Det är svårt för mindre verksamheter och företag att reda ut vad som gäller på avfallsområdet allmänt vad gäller alla avfallsslag. Oftast är det mycket krångligt och dyrt att hantera sitt avfall på rätt sätt vilket gör att intresset lätt svalnar. Små verksamhetsutövare utnyttjar ibland återvinningsstationerna för att bli av med sitt avfall hellre än att skaffa egna avtal om hämtning med entreprenörer. Det leder till nedskräpning och stort missnöje bland boende i området. Därför bör

renhållningsförvaltningen skapa bättre förutsättningar för verksamheterna att ta sitt ansvar bland annat genom att ta fram och erbjuda enkla och billiga system.

Uppföljningen av Stockholms avfallsplan 2002-2005 visar att många av delmålen har uppfyllts, medan några brister i måluppfyllelse kvarstår. Det saknas ännu rapporteringssystem för avfallsflödena inom staden. Stadsdelsförvaltningen anser att fungerande rapporteringssystem är nödvändigt för en bedömning av avfallsmängden och förutsätter att åtgärder för att åstadkomma ett sådant system kommer att tas fram.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Nämnden beslutade att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Förvaltningen är positiv till att målen har konkretiserats och ser fram emot att få ta del av hur nyckeltalen kan följas upp och mätas. Förvaltningen skulle gärna se att man även i avfallsplanen kunde styra incitamenten för att öka den befintliga fastighetsnära källsorteringen. Stadsdelsförvaltningen uttalar sig för övrigt angående förslaget till avfallsplan endast i den mån något behöver tilläggas eller förtydligas. Förvaltningen har inte prövat förslaget till ny renhållningsordning utifrån juridisk utgångspunkt utan förutsätter att en sådan prövning görs av stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Under flera delmål (1.1, 2.2, 2.3, 4.1 och 4.2) finns behov av informationsinsatser och förvaltningen anser att den information som ska bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet, dels på de sätt och vid vilka tillfällena som denna information sprids.

Kista stadsdelsnämnd

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrade till Renhållningsförvaltningen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Mer fokus bör läggas på åtgärder som leder till att det blir enkelt och billigt för boende och verksamheter att hantera sitt avfall på rätt sätt. Ett viktigt verktyg är renhållningstaxan.

Det räcker inte med informationsinsatser i form av annonskampanjer och utskick för att nå målen. Det behövs även mer praktisk hjälp till fastighetsägare och bostadsrättsföreningar för att införa källsortering. Personliga kontakter med de boende och verksamma är viktigt för att få ett förändrat konsumtionsmönster och minskade avfallsmängder. Fastighetsägare, boende och verksamma behöver praktisk hjälp och personliga kontakter för att förbättra avfallshanteringen. Kungsholmens stadsdelsförvaltning arbetar med praktisk hjälp och personliga kontakter i projektet "Sortera Mera!". Renhållningsförvaltningens projekt "Råd till fastighetsägare" skulle tillsammans med "Sortera Mera!" kunna utvecklas till en gemensam förvaltningsövergripande verksamhet, istället för ett kort projekt.

Fastighetsägare skulle få hjälp att införa fullgod källsortering och/eller utsortering av brännbart/icke brännbart grovavfall samt elektroniskt avfall.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Nämnden beslutar att som svar på remissen överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande. Nämnden uttalar vikten av att anläggningar för sophantering är tillgängliga för funktionshindrade. Nämnden anför följande:

”Både fastighetsnära källsortering, återvinningsstationer och återvinningscentraler måste vara tillgängliga för människor med funktionshinder. Det räcker då inte med att ”inkasten” är tillgängliga utan det måste också vara möjligt för rullstolsanvändare att komma fram till behållarna och synskadade måste kunna skilja på olika behållare. Detta fungerar inte idag. Det är ofta trottoarkanter i vägen och bristfällig städning och renhållning omkring återvinningsstationerna utgör andra hinder”.

Stadens avfallshanteringssystem behöver effektiviseras, både avseende den tekniktillgång som faktiskt finns och avseende stadens förväntade växande, vilket leder till ökande mängder avfall.

Vidare anser förvaltningen att staden behöver en intern avfallsplan som ska reglera hur stadens egna verksamheter ska hantera sitt avfall och hur stadens olika förvaltningar och bolag sinsemellan kan stödja varandra i detta arbete.

Mycken god vilja till källsortering inom stadens egna verksamheter stoppas upp på grund av att det inte går att lösa huruvida det är verksamhet (stadsdelsförvaltning) eller hyresvärd (förvaltningar och bolag) som ska stå för nödvändiga om- och nybyggnader av avfallsutrymmen, tillfartsvägar för tömning och motsvarande.

Förvaltningen är tveksam till att göra externa parter eller allmänheten till ansvariga för uppfyllelse av något av stadens uppsatta delmål. Om externa parter eller allmänheten även fortsatt skall framhållas som ansvariga nödvändiggör detta tydliga hänvisningar till lagrum eller andra tvingande bestämmelser.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Som svar på remissen till Renhållningsförvaltningen överlämnar och återopar nämnden förvaltningens tjänsteutlåtande.

Avfallsplanen är ambitiös men inser också att en del av planens mål kan innebära ökade kostnader för förvaltningen t. ex. utökad källsortering och i de fall då avfallsaspekten ska ingå i upphandlingsarbetet. Förvaltningen är positiv till att delta i gemensamma informationskampanjer som exempelvis syftar till att öka sorteringen av farligt avfall. Förvaltningen ser målen om att utöka antalet insamlingsplatser för farligt avfall, fler återvinningscentraler samt satsning på fastighetsnära insamling som mycket viktiga.

Sammantaget anser stadsdelsförvaltningen att den föreslagna avfallsplanen är bra men att man bör uppskatta eventuella kostnadsökningar som följer av planen så att dessa kan budgeteras.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Stadsdelsförvaltningens förslag till yttrande tillstyrks i huvudsak. Därutöver anför nämnden följande:

”Nämnden instämmer i förvaltningens synpunkt om att ekonomiskt incitament i form av differentierad taxa är ett effektivt sätt att stimulera till ökad källsortering. En progressiv differentiering av taxan är nödvändig för att påskynda utvecklingen mot en mer hållbar avfallshantering.

Det är viktigt att hushållen erbjuds goda möjligheter att lämna ifrån sig farligt avfall. Norrmalm, med över 62000 invånare, bör ha en permanent station för detta ändamål. Risken är mycket stor att oregelbunden insamling med mobila miljöbilar inte är tillräckligt. Skall de boende verkligen samla ihop och kasta allt FA bör minst en permanent miljöstation per stadsdel finnas med generösa öppettider.”

Förslaget till ny renhållningsordning är väl strukturerad, lättfattligt och tydligt skrivet. Förvaltningen instämmer i huvudinriktningen. Stadsdelsförvaltningen saknar dock fler åtgärder av det nytänkande slaget. Förvaltningen vill se att insamlingssystemen utvecklas, olika konkreta informationsinsatser görs, att en tydlig differentierad renhållningsavgift införs som styrmedel samt att ett bättre samarbete mellan olika avfallsaktörer och myndigheter kommer till stånd.

Tydliga definitioner av brukarundersökningar, plockanalys, avfallsinnehavare, renhållningsavgift, renhållningstaxa samt avfallsavgift behövs, t ex som komplement till kapitlet Ordlista.

Vidare anser förvaltningen att det är svårt att göra allmänhet och externa aktörer ansvariga för att uppnå målen. Mål och delmål måste därför innefatta åtgärder som staden har rådighet över. Slutligen vill förvaltningen poängtera vikten av att stadens egna verksamheter föregår med gott exempel vad gäller en väl fungerande källsortering.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och anför därutöver:

”I anslutning till avsnittet ”Rinkebys speciella karaktär” kan också framhållas att en större del av Rinkebyborna jämfört med övriga Stockholmare tillbringar sin tid i sin stadsdel. Detta leder till att avfallsmängderna blir större och därför ställer krav på mer frekvent hämtning av avfall av olika slag.”

Rinkeby är ett av stadens mest tätbebyggda ytterområden. Här bor drygt 16000 människor inom den bebyggda delen som inte är större än en kvadratkilometer.

Fler fakta om Rinkeby:

- 99 procent av bostadsbeståndet består av hyresrätter.
- 67 procent av de boende i Rinkeby har utländsk bakgrund.
- 34 procent av befolkningen är mellan 0-18 år
- 42 procent av befolkningen är mellan 19-64 år
- 45,8 procent av den arbetsföra befolkningen har ordnat förvärvsarbete

Rinkeby har således en ung befolkning varav huvuddelen har utländsk bakgrund. Den låga andelen förvärvsarbetande talar om att en stor del av befolkningen befinner sig i antingen i olika arbetsmarknadsåtgärder, på praktikplatser eller är öppet arbetslösa.

Vilka av ovanstående faktorer som påverkar de mycket stora problem som faktiskt finns i Rinkeby när det gäller nedskräpning - sopsortering, fastighetsföretagens miljöstugor, grovsopor, tjuvtippar, ja i stort sett allt som har med avfallshantering att göra - är svårt att peka på. Stadsdelsnämnden såväl som bostadsföretagen har under åren vidtagit en mängd åtgärder för att komma tillrätta med problemen: Informationskampanjer, utbildning av miljöinformatörer, förenings- och skolstädning, ett sedan flera år pågående samarbetsprojekt mellan fastighetsföretag och stadsdelsnämnderna i Rinkeby och Spånga-Tensta "Södra Järva Rent och Snyggt", flerspråkiga lättförståeliga informationsfoldrar m.m. Trots alla insatser så har inte problemen minskat nämnvärt. Fortfarande krävs extraordinära städinsatser från samtliga aktörer i området för att hålla undan skräpet.

När de övergripande programmen, förordningarna och som i det här fallet en ny Renhållningsförordning för Stockholms kommun arbetas fram blir innehåll och målsättningar allmängiltiga just därför att de skall sammanfatta och täcka generella behov och föreslå generella lösningar. Detta kan vara en styrka men också ett problem eftersom de generella lösningarna ofta inte fungerar där samhällsstrukturen skiljer sig markant. Där det inte fungerar i det praktiska arbetet kan inte heller målsättningarna uppfyllas.

När det gäller skola och förskola så kompenseras Rinkeby beroende på stadsdelens speciella struktur. Många barn med utländsk bakgrund kräver större insatser för att öka språkförståelsen. Av den anledningen tilldelas utökade resurser för att man skall kunna ha en högre personaltäthet både i förskola och skola. Detsamma bör gälla för de insatser som gäller avfallshantering.

De två återvinningsstationerna som fanns i Rinkeby drogs in i september 2004 beroende på att mängden av felsorterat material gjorde att endast mycket små mängder kunde gå till återvinning. Dessutom var städ- och tömningsfrekvenserna vid stationerna otillräckliga vilket gjorde att det stundtals var lika mycket sopor och skräp utanför containrarna som i dem. Efter att återvinningsstationerna togs bort har ingen alternativ lösning för förpackningsinsamling kommit till stånd. Detta har förvärrat situationen ytterligare för både fastighetsföretagen och stadsdelsnämnden eftersom även återvinningsmaterialet nu i stället dumpas ute i naturen och runt bostadsföretagens miljöstugor.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till renhållningsnämnden som sitt svar på remissen. Förvaltningens synpunkter berör bl. a. vikten av information om avfallshanteringen och att denna följs upp ordentligt. Andra synpunkter gäller återvinningsstationerna som ofta upplevs som skräpiga.

Nedskräpningen i det offentliga rummet, speciellt i innerstaden och under sommarhalvåret, har ökat väsentligt. En lösning kan vara att ställa högre krav på näringsidkares avfallshantering vid vissa platser.

En viktig fråga kring återvinningsstationerna är vad som händer när markavtalen löper ut 2006. Här saknas en framtida strategi.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden beslöt att godkänna stadsdelsförvaltningens remissvar.

Vi tror att staden inledningsvis bör fokusera på att minska andelen farligt avfall i soporna och därmed på information till medborgarna om behovet att urskilja farligt avfall från "hushållssoporna". Angeläget är också att öka medvetenheten om att avfallet kan utnyttjas som en värdefull resurs där källsortering förhöjer dess värde.

Stadsdelsnämndernas ansvar och befogenheter för att nå uppsatta mål inom avfallsområdet bör tydliggöras.

Det är betydelsefullt att sorteringsanläggningar hålls fräscha så att människor uppfattar verksamheten som positiv.

Det är viktigt att informera om uppnådd grad av måluppfyllelse, gärna på lokal nivå. Även möjligheten att få påverka är betydelsefull om engagemanget ska bibehållas.

Fortsatt upphandling av entreprenörer inom avfallsområdet bör ses som en möjlig väg till verksamhetsutveckling.

Val av metod för avfallshantering kräver som regel betydande investeringar. Trots att EU enats om de mer generella principerna för avfallshierarkin är experterna ännu oeniga om vilka metoder som i praktiken lämpar sig bäst för hantering av avfall i en storstad som Stockholm. Tiden är ännu inte mogen för att vi ska bygga fast oss i en viss metod. Istället tror vi på fortsatt småskaliga försök utifrån skilda modeller. Försöken med röda boxar för farligt avfall till hushåll är ett gott exempel.

Enligt vår uppfattning måste staden se avfallshanteringen i ett större perspektiv. För att orka källsortera krävs att människor är i balans. Det räcker inte med att enbart ha tid. Vi ser därför ett eventuellt samband mellan arbetslöshet och vilja/förmåga att källsortera. Handikappade och barnfamiljers situation bör också beaktas när modell för avfallshantering utformas. Differentierade taxor som incitament för fastighetsägare och boende bör övervägas.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Förvaltningen är i huvuddrag positiv till förslaget om avfallsplanen.

Stadsdelsförvaltningen anser att stadens avfallshantering behöver effektiviseras, med avseende på den tekniktillgång som finns, för att hantera den ökade avfallsmängden.

Förbränningskapaciteten i de verk som finns är snart fullt utnyttjad, varför källsorteringen måste förbättras för att öka materialåtervinningen.

Förvaltningen ställer sig tveksam till att göra externa parter eller allmänheten till ansvariga för uppfyllelse av något av stadens uppsatta delmål.

Stadsdelsförvaltningen anser att informationen till allmänheten och särskilt för sådana som har annat ursprungsspråk än svenska ökas och förenklas samt samordnas inom staden i samarbete med stadsdelarna. För att kunskapen om källsortering ska få fullgod

effekt måste den i högre grad vara kopplad till det faktiska möjligheten att sortera ut farligt avfall.

I stadsdelen finns ett annat problem s.k. tjuvtippning, som vi vill uppmärksamma. Andra kommer utifrån och dumpar sitt avfall vid de miljöstugor som finns runt om i stadsdelen. Avfallet är oftast osorterad och i vissa fall farligt. Detta innebär ökade kostnader, dels stadsdelsförvaltningen och dels för fastighetsägarna. Här behövs det därför samordnade insatser av informationsmässig och repressiv karaktär.

Vantör stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden överlämnar som yttrande förvaltningens tjänsteutlåtande.

Förvaltningen ser det som problematiskt att göra externa parter eller allmänheten till ansvariga för uppfyllelse av något av stadens uppsatta delmål om staden inte har någon rådighet över deras göranden. Om sådan rådighet finns bedömer förvaltningen att detta nödvändiggör tydliga hänvisningar till lagrum eller andra tvingande bestämmelser.

I anslutning till avfallsplanens delmål används växelvis begreppen ”ansvarig” respektive ”viktig aktör” kring punkten måluppfyllelse. Detta är förvirrande och förvaltningens begär ett förtydligande. Där stadsdelsförvaltningen funnit det särskilt motiverat återkommer denna synpunkt i anslutning till kommentarerna kring några av delmålen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden återopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Mer fokus bör läggas på utveckling som leder till att det blir både enklare och billigare för boende och verksamheter att hantera sitt avfall på rätt sätt.

Förvaltningen har svårt att bedöma om målen är realistiska att uppnå inom en fyraårsperiod eftersom själva åtgärderna inte presenteras i planen utan ska presenteras i avfallsinnehavarens och andra aktörers verksamhetsprogram.

Vidare är ansvarsfördelningen otydlig där t ex stadsdelarna anges som delansvariga för vissa delmål utan att det kopplas till någon specifik åtgärd. Förvaltningen efterfrågar också större tydlighet avseende ansvarsfördelningen i de föreslagna åtgärderna.

Kopplingen till Stockholms miljöprogram bör vara tydligare. Både avfallsplanen och miljöprogrammet skulle stärkas av att samordnas bättre. Idag skiljer sig målen och nyckeltalen mellan de två åt vilket är förvirrande.

Ett av delmålen handlar om att hushållen ska erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig farligt avfall. Detta mål bör även innefatta verksamheter. Allmänt vad gäller alla avfallsslag så är det idag svårt för mindre verksamheter och företag att reda ut vad som gäller på avfallsområdet. Oftast är det mycket krångligare och dyrare att hantera sitt avfall på rätt sätt vilket gör att intresset lätt svalnar. T ex skulle stadens egna verksamheter och småföretag kunna få använda de ”Röda boxarna” (som nu är ett försök i villaområden) för insamling av farligt avfall.

Det måste vara enklare och billigare att göra rätt. Taxesystemen måste anpassas så att det blir ekonomiskt försvarbart för exempelvis fastighetsägare att införa källsortering. Detsamma gäller för företag och verksamheter. I informationsmaterial bör det tydligt framgå hur man tjänar på att källsortera sitt avfall och hur det görs på ett smidigt sätt.

Östermalms stadsdelsnämnd

Nämnden beslutar att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut. Nämnden framhåller härutöver att den långsiktiga lösningen är att planera för en fastighetsnära hantering. Det innebär att nybyggen och ombyggnader av hus behöver planeras så att detta blir möjligt. När det gäller befintliga hus bör en sådan lösning stimuleras. För de fall där detta visar sig ogenomförbart behövs källsorteringsställen på rimliga avstånd för de boende.

Avfallsmängderna i Stockholm förväntas öka bland annat till följd av ökad befolkningensmängd. Idag förbränns en stor del av avfallet från Stockholm i Högdalenverket. Samtidigt som avfallsmängden förväntas öka har verket snart nått taket för sin förbränningskapacitet. Detta gör att en utökad källsortering och materialåtervinning för närvarande är den enda möjligheten för staden att ta hand om ökade avfallsmängder. En framåtsyftande avfallsplanering är därför en mycket viktig del i arbetet. Men stadens avfallshanteringssystem behöver också effektiviseras, nya tekniska lösningar sökas och incitament skapas för att stimulera till en mer miljöanpassad avfallshantering. Förvaltningen föreslår, som komplement till avfallsplanen, en konkret åtgärdsplan för avfallshanteringen inom stadens egna verksamheter. Samtidigt krävs också en utökad samsyn kring hur stadens interna avfallshantering ska utvecklas och hur stadens förvaltningar och bolag kan stödja varandra. Exempelvis råder i dag ofta skilda meningar om vem som ska ta kostnader för nödvändiga projekteringar och ombyggnader av avfallsrum och hämtningssvägar mm för att kunna uppfylla dagens krav på sortering av avfall.

Sortera Mera!

En definition av brukarundersökning önskas eftersom begreppet förekommer frekvent i avfallsplanen. (Hur ofta den genomförs, vilka områden och antal invånare som ingår i undersökningen.) Vore även intressant om ett sammanfattat resultat från den senaste brukarundersökningen fanns med i en bilaga till avfallsplanen.

En definition och förklaring av hur, var och med vilken frekvens plockanalyser genomförs vore även önskvärt.

Definitioner önskas av begreppen renhållningsavgift, renhållningstaxa, avfallsavgift i ordlista och definitioner.

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (Fortum Värme)

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (Fortum Värme) tillstyrker i allt väsentligt lämnat förslag och lämnar i övrigt endast några preciserade förtydliganden och redaktionella anmärkningar.

Fortum värme noterar med tillfredsställelse att förslaget är i linje med beslutade nationella och regionala miljömål och att det i övrigt på ett relevant sätt bidrar till att klargöra förhållandena vad gäller avfallsbehandling i Stockholms kommun.

Det förtjänar att framhållas att Fortum Värmes kraftvärmeanläggning i Högdalen kan ta emot alla former av brännbart avfall för energiåtervinning. De senaste åren har omfattande om- och tillbyggnader skett vid anläggningen för att möta 1) de

hårdare kraven vad avser miljöprestanda, 2) den ökande efterfrågan på fjärrvärme i Stockholm och 3) den ökande efterfrågan på ny inhemsk förnybar elproduktion. I oktober 2005 driftsattes en ny panna i anläggningen med en värmeeffekt om 95 MW. Högdalenverket är därigenom en av Europas modernaste anläggningar för en miljö- och energimässigt effektiv avfallsförbränning.

Stockholm Vatten AB

Styrelsen beslöt att godkänna Tf verkställande direktörens förslag till svar på remiss angående Renhållningsordning för Stockholms kommun, dvs. att godkänna utlåtandet.

Stockholm Vatten anser att förslaget till Renhållningsordning med avfallsplan 2006-2010 är ett värdefullt tillskott till stadens miljöarbete. Förslaget är väl strukturerat. Det vore bra att förtydliga kopplingen mellan avfallsplanen och de mål som anges i avsnitt D som redovisar lagstiftning och redovisning av nationella, regionala och lokala mål.

Förslaget bör kompletteras med ett mål för avloppsslam. Detta mål bör ha samma lydelse som föreslås i regeringens miljöproposition i maj 2005, dvs. ”senast år 2015 skall minst 60% av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark varav minst hälften bör återföras till åkermark.” Det är viktigt att slammet sätts in i sitt sammanhang tillsammans med andra flöden av restprodukter i staden. Mängden slam motsvarar ca 70 kg per person/år att jämföra med mängden matavfall i hushållets soppåse på ca 130 kg per person/år.

Avloppsslammets kvalitet och dess avsättningsmöjligheter berörs huvudsakligen av två områden i Avfallsplanen. Dessa är insamling av farligt avfall samt biologisk behandling av organiskt material.

Att insamlingen av farligt avfall är lättillgänglig för medborgarna är nödvändigt för fortsatt minskning av föroreningar i avloppsvatten och i slammet.

Det är också viktigt att organiskt material som skall tas emot för rötning är väl utsorterat och kvalitetssäkrat så att restproduktens/slammets kvalitet och därmed dess avsättningsmöjligheter inte äventyras.

Stockholms Hamn AB

Styrelsen beslöt att som svar på remissen återge och överlämna upprättat tjänsteutlåtande. Stockholms Hamn AB har utifrån den verksamhet bolaget bedriver i Stockholm inget särskilt att anföra beträffande förslag till renhållningsordning.

Fastighetsägarna Stockholm

Föreningen efterlyser en vision (avsnitt B.1.2) med ett tydligare fokus på att åstadkomma en ren och välstädd stad. För människor som bor i staden liksom för tillfälliga besökare är renhållningen ett signum för en attraktiv stad. Nedskräpningen är ett stort problem som dels skapar otrivsel, dels ger en sämre bild av Stockholm än vad staden förtjänar.

Genom att producera el och fjärrvärme av utsorterat brännbart avfall kan stora mängder energi och naturresurser sparas. Föreningen förespråkar ett tydligare fokus på energiåtervinning när kostnader för materialåtervinning inte uppvägs av miljövinster.

När man gör en sådan beräkning måste man bl. a beakta resursbehovet i form av den yta som behöver tas i anspråk vid insamlingen. Kartong och hårdplast bör därför kunna utgöra en naturlig del av brännbara grovavfallet och nyttjas för energiutvinning.

Kravet på hushållen att sortera brännbart och icke brännbart material leder till ett beroende av den enskildes förmåga att sortera rätt. Vår bedömning är att entreprenörerna har en bättre förmåga att sortera i de fraktioner som miljömässigt är riktiga. De har dessutom det ekonomiska incitamentet att utsortera material i flera fraktioner än som är möjligt i fastigheterna. Idag utsorteras all metall beroende på att marknaden för metall är överhettad.

Sorteringsansvar för den som har ekonomiska incitament är effektivare än ett ansvar som bygger på hushållens goda vilja. Hushållen måste emellertid förstå hur systemen är uppbyggda och kunna se sambanden.

Verksamhetsavfall kräver ett system som täcker både producentansvarsavfall och annat grövre avfall. När det inte fungerar finns risk för nedskräpning. En stor del av nedskräpningen på fastighetsmark och återvinningsstationer kan härledas från verksamhetsavfall. Delvis sammanhänger problemet med svårigheter för verksamhetsidkare att bli av med avfallet. Problemen för näringsidkare att lämna avfall på återvinningscentraler måste elimineras. Här fordras krafttag från såväl kommun som producenter.

HSB Stockholm

Vi vill tillstyrka vad som redovisats i kapitel A-F i avfallsplanen. Emellertid vill vi lämna några synpunkter på specifika delar, se nedan.

Under rubriken EU:s miljö- och avfallspolitik anges att återanvändning och återvinning av avfall skall uppmuntras. Med återvinning menas även avfallsförbränning med energiutvinning. Varför inte elda upp det brännbara avfallet i Högdalenverket innan vi har en bra rutin på avfallshanteringen i Stockholm.

Svenska Bostäder

Svenska Bostäder arbetar sedan många år med fastighetsnära källsortering. Arbetet med att inrätta miljöstugor är en del i företagets totala miljöstrategi inom ramen för ”Svenska Bostäder – Miljövärden”. Källsorteringen är en uppskattad service till hyresgästerna.

Sortering sker i 9 fraktioner (el, färgat/ofärgat glas, kartong, returpapper, metall, hårdplast, batterier och grovsopor). I innerstan finns ingen möjlighet att bygga separat miljöstuga utan källsorteringen sker då istället i någon lokal i huset, eller flera får dela på ett sådant utrymme. Ofta finns inte möjlighet att sortera samtliga fraktioner.

Vi ser det som mycket positivt att staden premierar målet att öka återvinning av material framför energiutvinning. Detta ökar förtroendet för källsortering som företeelse. Att stora volymer av det källsorterade materialet går till förbränning utgör ett pedagogiskt problem i samtal med hyresgästerna. En tydlig information om nyttan av olika behandlingsmetoder, däribland energiutvinning, är därför önskvärd.

Hur fungerar det idag?

Sophanteringen fungerar dåligt idag och stora resurser får avsättas för att förhandla om felfaktureringar, bristande hämtningsrutiner, försvunna fastighetsnycklar mm och inte minst läggs mycket tid ner för städning av soputrymmen. Svenska Bostäder önskar ta denna fråga till diskussion med Renhållningsförvaltningen.

Samsyn i bestämmelser

Vi vill återigen framföra vikten av riktlinjer anpassade för en långsiktig planering av miljö- och avfallsfrågorna. Eftersom ändringar i riktlinjer och krav ofta kan medföra långsiktiga investeringar måste dessa riktlinjer och krav tas fram i samsyn med andra intressenter. Vad har t ex kravet på införande av fastighetsnära källsortering (enligt stadens definition inom fastigheten) för konsekvenser för arbetsmiljöfrågorna? Hur ska staden och producenterna ta sitt ansvar i områden där införandet av fastighetsnära källsortering blir för kostsamt? Problem som uppstått när returpapper inte längre hämtas i porten pga. arbetsmiljöskäl berörs inte i avfallsplan.

Det skulle vara önskvärt med tydligare direktiv för vad som gäller när olika intressen krockar. Hyresnämnden anser att stängning av sopnedkast alltid är tillståndspliktigt och vill ha ett godkännande från 50% av hyresgästerna för en ombyggnad som i sin tur påbjuds av allt hårdare arbetsmiljökrav. Detta gör det mycket kostsamt och tidskrävande att genomföra förändringar enligt stadens önskemål.

Utformning av fastighetsnära källsortering

Sortering av hushållsavfall enligt renhållningsordningens 12 §. Fastighetsägaren ska skapa möjlighet för sortering. För avfall med producentansvar borde ansvaret liksom kostnaderna i större utsträckning läggas på materialbolagen. Argumenten för detta utvecklas nedan.

I vissa områden, exempelvis i Stockholms innerstad, finns ingen möjlighet att praktiskt lösa källsortering av samtliga 9 fraktioner och inte heller alltid att inrätta källsorteringsutrymmen som uppfyller arbetsmiljökraven. Det skulle vara lämpligt att analysera vilka fraktioner som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är bäst att källsortera beroende på hur hushållsavfallet tas om hand. Hänsyn får då tas till om det är tättbebyggt- eller ytterområde och andra lokala förutsättningar. Detta borde tydliggöras i avfallsplanen genom beskrivning av hur man avser inrätta fastighetsnära källsortering.

Full kostnadstäckning av materialbolagen?

Producentansvaret sätts ur spel om inga tydliga signaler ges om de faktiska kostnaderna för att skapa förutsättningar för källsortering och för att samla in avfallet. Vad är då drivkraften att ändra på förpackningarna för att effektivisera hanteringen och underlätta för att rena fraktioner erhålls? Hur avser man styra för att på sikt minska uppkomsten av detta avfall?

Fastighetsnära lösningar kan behöva kompletteras med andra centrala sorterings- och hämtningslösningar för att nå ett totalt sett effektivare system. Det blir en bättre totalekonomisk lösning med större resurser att uppfylla kraven på tillgänglighet, arbetsmiljö och estetik. Det blir dessutom mindre trafik i bostadsområdet.

Kostnader

En fristående miljöstuga kostar ca 350 000 kr. Kostanden för att iordningställa källsorteringsrum inne i fastigheten varierar självklart mycket från fall till fall, det är främst arbetsmiljökraven för hämtning som är kostsamma och svåra att uppfylla. Den i särklass största kostnaden blir i de flesta fall ändå förlorade hyresintäkter för lokalen som ofta måste ligga i den kommersiellt mest intressanta delen av huset.

Hyresgäster får betala många gånger för källsorteringen av förpackningar:

- I affären, påslag till förpackningsinsamlingen
- Iordningställande av utrymmet, genom hyran
- Hämtning av avfallet, genom hyran
- Extra kostnader för avfallets kvalitetsbrister och städning, genom hyran
- Ev. hyresintäktsbortfall för fastighetsägaren, genom hyran.

För att få rena fraktioner tillkommer kostnader för informationskampanjer och material som måste upprepas med jämna mellanrum.

Det vore rimligt om förpackningsinsamlingen stod för en större del av denna kostnad. Det skulle vara en hjälp på vägen för att få fler fastighetsägare att satsa på källsortering.

El – avfall

Det borde underlättas för de boende i staden, särskilt i innerstan, att lämna in denna fraktion på ett större antal spridda och fasta insamlingspunkter.

Kyl- och frysmöbler och däck

Detta är mycket platskrävande fraktioner för att innefattas inom den fastighetsnära källsorteringen. I kommunens information till de boende är det viktigt att betona att fastighetsägaren kan ha andra fraktioner och att det är informationen från fastighetsägaren som avgör vad som får ställas i miljöstugan.

Sammanfattning

- Önskemål om ett förtydligande av vad som avses med fastighetsnära källsortering och ansvaret inklusive det ekonomiska ansvaret för att tillhandahålla detta.

- Fastighetsnära källsortering bör ske inom ”kvarteret” och inte nödvändigtvis inom fastigheten bland annat för att undvika trafik i bostadsområden.
- Det finns en risk att sätta miljönyttan med producentansvaret ur spel genom att urholka producenternas fysiska och ekonomiska ansvar.
- Önskemål om en analys av vilka fraktioner som är samhällsekonomiskt bäst att källsortera och koncentrera sig på dessa. Större flexibilitet med hänsyn även till områdets karaktör (innerstad, ytterområde).
- Större del av kostnaden bör läggas på materialbolagen.
- Farligt avfall samlas in på bemannade stationer.

SÖRAB

Strukturen i avfallsplanen är bra. Metoden att koppla ihop övergripande styrdokument till lokala förutsättningar och konkretisera dem i tydliga mät- och uppföljningsbara mål tycker vi är bra. Det är viktigt att sammankopplingen görs i motsatt riktning, så att avfallsplanen fungerar som styrinstrument i andra sammanhang som t ex i den fysiska samhällsplaneringen.

Vi delar uppfattningen att tillgängliga och funktionella system är en förutsättning för god avfallshantering. Ett ökat antal återvinningscentraler med god tillgänglighet och i övrigt bekväma och begripliga system är en grundförutsättning för att vi information kunna ändra beteende. Det går inte att informera bort brister i ett system.

SÖRAB bedömer att målen generellt är för högt satta för att kunna uppfyllas under planeringsperioden. De prioriteringar som gjorts stämmer väl med de prioriteringar som SÖRAB lagt fast som inriktningsmål i gällande avfallsplan för perioden.

Det är angeläget att det är de reella resultaten som kan mätas och utvärderas. Generellt i regionen behöver vi tillsammans förbättra statistikuppgifter för mängder, flöden mm. Detta är ett angeläget område att utveckla för länet i sin helhet.

Kostnaderna för planerade åtgärder är dåligt belysta i planen.

Även miljökonsekvenserna bör vara tydligare belysta, så att man kan se varför ett visst mål valts.

2. Specifika synpunkter på avfallsplanens olika delar

Stycken som är markerade med grå bakgrund är text från remissutgåvan för ”Förslag till Renhållningsordning för Stockholms kommun”, daterad mars 2005.

Kapitel A INLEDNING

A.1 Bakgrund

Sortera Mera!

Fastighetsnära insamling (FNI) är ett begrepp som måste definieras redan i den inledande texten men även finnas med i ordlista och definitioner. Vilka fraktioner måste ingå i ett avtal för att definitionen skall uppfyllas. Viktigt är att klart definiera detta för att kunna få riktig statistik till nyckeltal 4.2.1 och 4.3.1 Förtydliga vad som menas i sista meningen med en vidareutveckling av FNI. Vem skall finansiera och vem har ansvar för vidareutvecklingen?

Kapitel B STOCKHOLMS FRAMTIDA AVFALLSHANTERING

B.1 Återblick och vision

B.1.2 Vision för Stockholms framtida avfallshantering

Fastighetsägarna Stockholm

Föreningen efterlyser en vision (avsnitt B.1.2) med ett tydligare fokus på att åstadkomma en ren och välstädd stad. För människor som bor i staden liksom för tillfälliga besökare är renhållningen ett signum för en attraktiv stad. Nedskräpningen är ett stort problem som dels skapar otrivsel, dels ger en sämre bild av Stockholm än vad staden förtjänar.

SÖRAB

Visionen har en inbyggd problematik i den första punkten. Ambitionen att minska mängden avfall innefattar så mycket mer än avfallshantering och riskerar därför att bli något som inte får den samlade och styrande verkan visionen avses ha. Vår uppfattning är att det går att återvinna stora delar av materialet, men att det är omöjligt att uppnå ett ”fulländat kretslopp”.

Sortera Mera!

Föreslås att sista delen i meningen, ”medan delmålen är avgränsade till de avfallsslag och avfallsinnehavare som staden har inflytande över” tas bort eftersom både mål och delmål är mycket övergripande. Ny formulering bör vara: Mål och delmål är övergripande och riktar sig till alla som lever och verkar i staden.

En definition av begreppet avfallsinnehavare önskas i ordlista och definitioner.
Är tanken att alla avfallsinnehavare skall producera ett årligt verksamhetsprogram?

B.2 Avfallsplanens mål för år 2006-2010

B.2.2 Styrmedel för att nå avfallsplanens mål

SÖRAB

Vi bedömer att målen inte kan nås med de styrmedel som ställts till förfogande. Viljan att konsumera och snabbt byta ut, i och för sig fungerande saker, överstiger vida effekten i de styrmedel som föreslås.

Sortera Mera!

Förslag på tillägg:

Den kommunala renhållningstaxan ~~är~~ *bör vara* utformad så att den främjar återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering. Taxan styr också bort från, ur arbetsmiljösynpunkt, dåliga hämtförhållanden. Rent konkret innebär detta att avfallsinnehavarens kostnad för hämtning av *hushålls*avfallet blir jämförelsevis lägre vid miljö- och arbetsmiljömässigt bättre alternativ.

Mål 1 Mängden genererat avfall per invånare skall minska

SÖRAB

Vår uppfattning är att målet minskad avfallsmängd är orealistisk. Konsumtionsmönstren går i motsatt riktning. Produkter kostar oss mindre och håller kortare tid.

Minskad mängd avfall har länge varit en ambition i avfallsplaner, dock utan verkan. SÖRAB har kunnat konstatera att vi invånare blir allt bättre på att sortera samtidigt som avfallsaktörerna blir allt bättre på att ta hand om det bättre sorterade avfallet. Mer avfall uppkommer som sorteras bättre av invånare och företag. Den relativa miljöpåverkan minskar och välbefindandet ökar.

Sortera Mera!

Förslag till ändrad formulering:

Aktuell text: Staden har få verktyg för att direkt påverka flödena av avfall, men har dock en viktig roll i arbetet med att minska avfallsmängderna i den egna verksamheten samt att verka för att mängden produkter som går till återbruk i stället för avfallshantering ökar.

Vårt förslag: Ett av de verktyg som staden har för att direkt påverka flödena av avfall är arbetet inom den egna verksamheten. En viktig funktion är därför arbetet med att utarbeta centrala riktlinjer för upphandling där avfallsaspekten beaktas.

Staden ska också verka för att mängden produkter som går till återbruk i stället för avfallshantering ökar i den egna verksamheten.

Delmål 1.1 Mängden genererat hushållsavfall per invånare skall minska med 10 viktsprocent jämfört med år 2003

Marknämnden

Markkontoret tillstyrker förslaget om en mer differentierad renhållningsavgift.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningen föreslår: *Delmål 1.1 Mängden genererat avfall från hushåll per invånare skall minska med 10 viktsprocent jämfört med år 2003.*

Till delmålet finns ett nyckeltal. I delmålet inkluderas producentansvarsavfall till "hushållsavfallet" medan latrin och fettavskiljare, som ligger under det kommunala bortforslingsansvaret, exkluderas. Förvaltningen anser det vara en olycklig formulering att hänföra producentansvarsavfall till "hushållsavfallet". Hushållsavfall som begrepp är liktydigt med det avfall som omfattas av kommunalt ansvar där exempelvis latrin ingår.

Kista och Liljeholmens stadsdelsnämnder

Förvaltningen anser att den information som ska bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet, dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att arbetet med att få ned avfallsmängderna i stadens verksamheter bör samordnas inom staden.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen är berörd i egenskap av avfallsinnehavare (för de egna verksamheterna) samt i egenskap av delansvarig för arbetet med information.

Förvaltningen förutsätter att arbetet med information inte medför ytterligare kostnader för förvaltningen samt anser att den information som skall bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen berörs genom att vara avfallsinnehavare i de egna verksamheterna och genom att ha ansvar för att sprida stadsdelsanknuten information. Förvaltningen anser att arbetet med att få ned avfallsmängderna i stadens egna verksamheter bör samordnas inom staden. Samtidigt behöver kunskaperna om avfallsfrågor stärkas för att bättre integreras i verksamhetsplaneringen hos förvaltningens egna enheter.

Det är viktigt att staden utarbetar ett gemensamt informationsunderlag och samordnar informationsinsatserna riktat till olika målgrupper avfallsinnehavare.

Stadens åtgärder för avfallsminimering ska fokusera på åtgärder som gör det enkelt och kostnadseffektivt för hushåll och verksamheter att hantera avfallet på rätt sätt.

Renhållningstaxan är ett viktigt verktyg för att skapa incitament för en mer miljöanpassad avfallshantering.

Sortera Mera!

Andra stycket bör inledas med följande mening. ”Delmålet med en minskning av genererat hushållsavfall med 10 % har staden störst möjlighet att påverka genom kraftigt differentierade renhållningsavgifter.” Samtidigt föreslås att sista meningen i andra stycket tas bort.

Nyckeltal 1, kommentaren, förslag på tillägg:

”Statistik hämtas från...och behandlingsanläggningar och redovisas stadsdelsvis för återkoppling till varje stadsdelsnämnd.

HSB Stockholm

Exempel på onödigt avfall är utdelningen av DN Bostad och Metro Hus & Hem som sedan något år tillbaka har utdelats till samtliga hushåll, oavsett prenumeration, här på Södermalm. Dessa två luntor kommer inför varje veckoslut och väger 550 gram!. Vi anser att sådan ”reklamutdelning” måste undvikas då det direkt ökar mängden avfall.

Delmål 1.2 Stadens förvaltningar och bolag skall integrera avfalls- perspektivet i upphandling och verksamhetsplanering

Marknämnden

Markkontoret tillstyrker förslaget om kompetensutveckling inom miljö- och avfallsområdet för de som arbetar med upphandlingar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Upphandling

Förvaltningen betonar vikten av att staden erbjuder kompetensutveckling inom miljö- och avfallsområdet för dem som arbetar med upphandlingar. Det är även angeläget att riktlinjer arbetas fram för hur detta mål skall sättas i relation till andra övergripande mål och riktlinjer i samband med upphandlingsarbetet.

Kista och Vantörs stadsdelsnämnder

Förvaltningen anser att kommunstyrelsen bör ta fram praktiskt tillämpbara anvisningar för hur olika krav kan eller skall ställas i samband med upphandling samt hur stadens övergripande mål konkret skall relateras till varandra. Dessa anvisningar bör formuleras samtidigt som beslut fattas om vilka krav som kan eller skall ställas.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Stadsdelsförvaltningen vill betona vikten av att staden erbjuder kompetensutveckling inom miljö- och avfallsområdet för dem som arbetar med upphandlingar. Hela miljöperspektivet och därigenom en varas hela miljöpåverkan under sin livscykel, bör beaktas vid upphandlingar. Det är även angeläget att riktlinjer tas fram för hur detta mål skall sättas i relation till andra övergripande mål och riktlinjer i upphandlingsarbetet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Centrala riktlinjer om miljökrav i upphandlingar borde utarbetas för att delmålet ska kunna uppnås. Förutom kompetenshöjning om hur miljökrav kan ställas i upphandlingar skulle en checklista upprättas med de miljökrav som alltid ska ställas. Många som upphandlar i staden är enhetschefer som har svårt att prioritera miljöutbildningar.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Staden bör erbjuda kompetensutveckling inom området för de som arbetar med upphandlingar.

Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnder

Den generella kunskapen hos verksamhetsansvariga hur avfallsfrågor och framför allt avfallsavtalsfrågor ska hanteras, är låg. Man tror ofta att avfallshämtning är inkluderad i hyran, vilket den sällan är. Utifrån det perspektivet så förefaller oftast all särskild hämtning av utsorterade avfallsfraktioner som extraordinära kostnader. Det behövs mer informationsstöd och samordnade interna informationsinsatser i denna fråga.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen vill understryka vikten av utbildning inom miljö- och avfallsområdet och kunskap om vilka krav som kan ställas vid upphandlingar. Förutom kompetensutveckling bör rekommendationer gemensamma för staden upprättas.

Det är viktigt att information om produktval når verksamheterna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Oftast är det verksamhetschef/enhetschef som upphandlar i stadsdelen. För att uppnå delmålet behövs det dels kompetenshöjning och dels riktlinjer om miljökrav i

upphandlingar med en tydlig checklista om de viktigaste miljökraven som ska ställas vid en upphandling.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen vill understryka vikten av utbildning inom miljö- och avfallsområdet och kunskap om vilka krav som kan ställas vid upphandlingar.

Även här behövs informationsstöd och samordnande informationsinsatser.

Sortera Mera!

I följande text föreslås bör bytas mot skall:

”Staden *bör* därför erbjuda kompetensutveckling inom miljö- och avfallsområdet för de som arbetar med upphandlingar.”

Nyckeltal 1 är mycket svårt att mäta eftersom det är svårt att bedöma när livscykelperspektivet beaktats. Gemensamma riktlinjer för hur livscykelperspektivet ska beaktas vid upphandling måste utarbetas. En ändring av nyckeltalet till: ”Andel förvaltningar och bolag i staden som tillämpar stadens riktlinjer för beaktande av livscykelperspektivet vid upphandlingar”, ger möjlighet att mäta nyckeltalet. Uppföljning av nyckeltalet bör ske genom statistik över hur många av inköpsfunktionerna som tillämpar riktlinjerna vid upphandling.

Mål 2 Mängden farligt avfall som samlas in skall öka

Stockholm Vatten AB

Mål 2 bör kompletteras med ett nyckeltal som visar mängd insamlat farligt avfall. Detta nyckeltal blir ett viktigt komplement till de nu angivna nyckeltalen som snarare återspeglar insamlingsmöjligheter än insamlingsresultatet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Egentligen menas att insamlingsgraden av farligt avfall ska öka dvs. en ökning av mängden insamlat farligt avfall jämfört med mängden genererat farligt avfall. Detta är i praktiken ogörligt då mängden genererat farligt avfall är okänd. Förvaltningen anser dock att det under rubriken bör förtydligas att eftersom det finns strömmar med farligt avfall som inte samlas in och behandlas på vederbörligt sätt så görs bedömningen att en ökning av den insamlade mängden speglar en positiv riktning. På längre sikt är det meningen att formuleringen ska ändras till att mängden farligt avfall som samlas in ska minska. Det är bland annat i detta fall som en avfallsstrategi ska styra utvecklingen. Under mål 2. finns ett delmål som lyder: ”Delmål 1. Hushållen skall erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig sitt farliga avfall”. Under delmålet konstateras att insamlingssystemet måste byggas ut för att delmålet ska nås, men det anges inte till vilken nivå. Här anser förvaltningen att nivån ska anges dvs. hur många miljöstationer och mobila insamlingspunkter etc. som anses erbjuda hushållen goda möjligheter att lämna ifrån sig sitt farliga avfall.

Stockholms näringslivskontor

Det är mindre bra att renhållningsnämnden gett avslag på ett förslag som hade inneburit att företag med mindre mängder farligt avfall skulle fått använda miljöstationer.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Stadens egna verksamheter och småföretag skulle kunna få tillgång till ”Röda boxar” eller mobila miljöstationens turer.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Ansvaret är fördelat mellan olika aktörer under mål 2. Förvaltningen vill påtala behovet av tydliggjord ansvarsfördelning inom staden för vilka insatser som ska utföras av stadsdelsförvaltningen respektive annan förvaltning.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Fler åtgärder bör vidtas för att underlätta för mindre verksamheter att källsortera och hantera sitt farliga avfall på rätt sätt. Ofta är det krångligare och dyrare att hantera sitt avfall på rätt sätt. T ex skulle stadens egna verksamheter och småföretag kunna få använda de ”Röda boxarna” (som nu är ett försök i villaområden) för insamling av farligt avfall. En återvinningsstation för småföretag i industriområden som tex. Hornsberg skulle också kunna testas.

Norrmalms stadsdelsnämnd

För att förbättra insamlingssystemet från småföretag och stadens verksamheter, t ex skolor föreslår förvaltningen att de mobila miljöstationerna mot en avgift ska kunna hämta farligt avfall enligt ett schema med god logistik. En förutsättning är förbättrade insamlingssystem och en samordning över förvaltningsgränserna bör bli mer kostnadseffektiv.

Delmål 2.1 Hushållen skall erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig sitt farliga avfall

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Den mobila miljöstationens turer behöver utökas med hämtning förslagsvis vid bestämt klockslag och veckodag en gång per månad.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Ett viktigt mål för invånarna i stadsdelen. Det finns idag ingen fast miljöstation i stadsdelen vilket är önskvärt. Alternativt önskar förvaltningen att man ser över möjligheten att utöka antalet turer med den mobila miljöstationen..

Farsta stadsdelsnämnd

Det största problemet är ”tjuvtippar”, där mycket farligt avfall hamnar. Detta avfall ansvarar stadsdelsförvaltningen för att städa upp och låta omhändertas, till höga kostnader. Här behövs samordnade insatser av informationsmässig och repressiv karaktär.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Förvaltningen vill här påtala de lokala behoven av ett utvidgat körschema för den mobila miljöstationen. Det är också viktigt att det finns fasta miljöstationer för farligt avfall i samtliga stadsdelsområden. Katarina-Sofia saknar än så länge en sådan station.

Kista stadsdelsnämnd

Förvaltningen saknar ansvar för målet, men är en viktig lokal aktör för samordning. Den mobila stationen bör finnas kvar på samma plats i helst två dygn så att boende hinner upptäcka att den finns på plats och ev. samla ihop och ta med sig avfall nästa dag.

Gällande verksamheter är tillgängligheten ett problem. Vi ser gärna en central upphandling och samordning gällande våra verksamheters farliga avfall. En mobil miljöstation för farligt avfall är kostnadseffektiv.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen är glad över att renhållningsförvaltningen har förverkligat vår idé med mobil miljöstation och att den blivit en sådan succé. Möjligheterna att återlämna sitt farliga avfall och förbrukade el-produkter till leverantörer borde utökas.

Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnd

Ur avfallssynpunkt betraktas oftast kommunala verksamheter som hushåll. (?) Detta gäller äldreboenden, skolor, förskolor och liknande verksamheter. Förvaltningen utgår därför ifrån att detta mål även omfattar tillämpliga delar av stadens egna verksamheter.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser detta mål vara mycket viktigt för invånarna i stadsdelen. Insamlingssystemet för farligt avfall är idag långt ifrån tillräckligt på Norrmalm. Det finns ingen fast miljöstation i stadsdelen varför den mobila miljöstationens turer föreslås utökas till t ex en fast dag per månad per ”hållplats”. Norrmalm har idag nio ”hållplatser”. För att öka tillgängligheten bör antalet successivt kunna utökas. Vidare föreslår förvaltningen att avtal tecknas med fler färghandlare om att ta emot farligt avfall.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Ett mer lättillgängligt system för insamling av elektronikavfall bör eftersträvas.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

I vår stadsdel behövs tätare hållplatser och stopp för den mobila miljöstationen.

Vantör stadsdelsnämnd

I detta sammanhang nämns hushållen som viktiga aktörer. Oklart är om renhållningsförvaltningen med detta avser att allmänheten har något ansvar eller ej. Allmänhetens eventuella ansvar bör vara förankrat i lagrum eller andra tvingande bestämmelser och redovisas i detta sammanhang.

Östermalms stadsdelsnämnd

Viktigt att ha goda möjligheter att lämna FA. Förvaltningen önskar en fast miljöstation, alternativt att antalet turer med mobila miljöstationen utökas.

Förvaltningen föreslår att staden i samband med planeringen av Norra Djurgårdsstaden i Hjorthagen, Värtahamnen, Frihamnen och Loudden även planerar för en miljöstation i området. Se även synpunkter på delmål 4.4.

Fastighetsägarna Stockholm

Föreningen delar uppfattningen att det är en prioriterad fråga att skapa bättre system för hantering av farligt avfall. Hushållen måste erbjudas enkla och praktiska möjligheter att lämna ifrån sig sitt farliga avfall. Föreningen har som bekant motsatt sig att fastighetsägarna ska ta över ansvaret för det farliga avfallet. Eftersom det av uppenbara skäl inte är lämpligt att förvara insamlat farligt avfall i bostadshyreshus anser föreningen att kommunen måste ta konsekvensen av detta. Se även kommentar på 14 § renhållningsordningen.

Föreningen anser att det är helt nödvändigt att nuvarande mobila system för insamling av FA byggs ut och kompletteras med ytterligare fasta bemannade insamlingsställen. Den planerade utökningen av det mobila systemet är, enligt föreningens uppfattning, för liten för att täcka behoven.

Svenska Bostäder

Vissa typer av avfall är olämpligt att samla in i källsorteringsutrymmen vare sig de är i eller i anslutning till bostadsfastigheter. Det gäller främst kemikalier av olika slag. Elektronik, lysrör, batterier och liknande samlas redan idag in i Svenska Bostäders miljöstugor.

Med ett obemannat utrymme blir kontrollen helt obefintlig och det finns en risk för att det farliga avfallet ska utgöra en fara för hyresgästerna. För att undvika risk för olyckor ser vi att delar av det farliga avfallet även i fortsättningen bör samlas in genom kommunens försorg på bemannade stationer. Speciellt i de fall då källsorteringsutrymmet finns inne i fastigheten är det viktigt att ingen risk finns för att obehöriga kommer åt det farliga avfallet.

Vi ser det positivt att staden avser bygga ut insamlingssystemet för det farliga avfallet samt avser utforma alternativa insamlingssystem. Lämpligen också med första bemannade stationer.

Sortera Mera!

Förtydliga vad som avses med alternativa insamlingssystem.

Det vore önskvärt om nyckeltal 2 följde upp antal stopp (hållplatser) och tid i relation till antal hushåll per stadsdel.

Nyckeltal 4: Det vore önskvärt om nyckeltalet kunde uppdelas efter insamlade mängder FA per miljöstation, ÅVC och mobil miljöstation.

Delmål 2.2 Andel invånare som bedömer att de har en god kunskap om hur det farliga avfallet skall sorteras skall överstiga 90 procent

Konsumentnämnden

Målet är otydligt. Vad är ”god kunskap”?

Gamla Stan och Kista stadsdelsnämnder

Förvaltningen anser att den information som ska bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet, dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen är positivt inställd till att delta i gemensamma informationsinsatser om hur det farliga avfallet ska sorteras. Lämpligast är att staden tar fram gemensamt informationsunderlag och samordnar informationsinsatserna. Det kan också vara lämpligt att samordna planerade brukarundersökningar som staden ska utföra. Brukarundersökningar bör ligga till grund för renhållningsnämndens bedömning av invånarnas kunskaper om hur det farliga avfallet ska sorteras.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen förutsätter att arbetet med information inte medför ytterligare kostnader för förvaltningen samt anser att den information som skall bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen deltar gärna i gemensamma informationsinsatser om hur det farliga avfallet ska sorteras. Staden bör dock utarbeta ett gemensamt informationsunderlag och samordna informationsinsatserna. Även informationen till stadens egna verksamheter måste samordnas och intensifieras. Förvaltningen anser att information inte är tillräckligt för att nå målet. Informationsinsatserna måste tydligare kopplas till faktiska möjligheter att sortera ut avfallet.

Fastighetsägarna Stockholm

Delmålet är bra. Hur målet ska nås är oklart. Information är viktig men räcker inte. Hushållen tar inte till sig ny information om inte insamlingssystemen blir effektivare. Föreslagna informationsåtgärder måste komma samtidigt med ett klart förbättrat insamlingssystem. Trovärdigheten i informationen grundas på synliga åtgärder som underlättar hanteringen av det farliga avfallet för hushållen.

HSB Stockholm

För att detta skall uppnås så behövs lättförstådd information med bilder som kan uppfattas positivt av boende med utländsk ursprung. Detta kan utföras som områdesspecifika alternativ.

Ansvar för övergripande information, liksom utbildning av hushållen, får ej ensidigt lastas över på fastighetsägare och verksamhetsidkare.

Utbildningsradion kan vara en väg för information. Avfallskunskap bör finnas med i skolundervisningen.

Sortera Mera!

Förslag till ändrad formulering i rubrik: ”Andel invånare som bedöms ha god kunskap om hur det farliga avfallet skall sorteras skall överstiga 90 %”. (Motivering: Brukarundersökningar ligger till grund för bedömningen som görs av Renhållningsförvaltningen.)

Nyckeltal kommentar. Bedömningen huruvida invånarna har god kunskap om FA måste göras av Renhållningsförvaltningen genom resultatet från genomförda brukarundersökningar.

Delmål 2.3 Andelen avfall i ”soppåsen” och i grovavfallet som utgörs av farligt avfall skall minska till mindre än 1 promille.

Konsumentnämnden

Målet är otydligt. Vad är det som ska vara mindre än en promille? Avses alla miljöfarliga ämnens sammanlagda vikt? Särskilt giftiga ämnen bör väljas ut för undersökning.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Det krävs omfattande informationsinsatser rörande såväl produktval som hantering av uppkommet farligt avfall samt en utveckling av insamlingssystemet för farligt avfall för att minska mängden farligt avfall i ”soppåsen”.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Det är viktigt att information om produktval når verksamheterna.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen förutsätter att arbetet med information inte medför ytterligare kostnader för förvaltningen samt anser att den information som skall bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Mål 3 Mängden avfall som nyttiggörs ska öka.

Stockholm Vatten AB

Mål 3 bör kompletteras med ett delmål för avloppsslam enligt följande:

”Senast år 2015 skall minst 60% av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark varav minst hälften bör återföras till åkermark.”

Konsumentnämnden

Förvaltningen anser att det borde finnas ett mål i avfallsplanen om insamling av metall eftersom utvinning av metaller är resurskrävande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Det är viktigt att förmedla till boende och verksamma i staden vilka avfallsslag som är viktigast att sortera ut som t. ex. farligt avfall, metaller och hårdplast. Det borde även finnas ett delmål för metall som precis som hårdplasten är en jungfrulig naturresurs som inte borde hamna på deponi.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Även insamling och materialåtervinning av metall som inte är förpackningar borde ha hög prioritet. För att möjliggöra detta krävs också en utveckling av insamlingssystemet för främst hushåll, småföretag och stadens egna verksamheter.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Det behövs ett ökat stöd till små verksamheter eftersom de har svårt att bära kostnader för att köpa in tjänster för fastighetsnära källsortering. Många belastar återvinningsstationerna i smyg. Underlättar staden för dem så skulle stationerna fungera bättre.

Allmänheten behöver mer information kring att det är förpackningar som samlas in på återvinningsstationerna och inte allt i vissa materialslag.

SÖRAB

Producenterna har fullt ansvar för förpackningar. Kommunen har rådighet över bygglov och nu också information. Det finns en uppenbar risk att kommunen här kommer att få stå för kostnader som skall falla på producenten.

Delmål 3.1 Andel hårdplast som materialåtervinns skall öka

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Delmålet handlar om att även ta vara på hårdplast utöver förpackningar. Detta är ett mycket bra delmål. Förvaltningen har mött stor frustration från medborgare och verksamheter som t. ex. förskolor över att man inte kan lägga trasiga plastleksaker mm i plastfraktionen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

För att uppnå målet måste förvaltningens verksamheter införa alternativt utöka sin källsortering av hårdplast. Frågan om hanteringen av hårdplastavfall är kontroversiell då det i staden råder olika meningar om vad som är effektivast, energiåtervinning eller materialåtervinning. Därför bör det i informationen framgå att plast tillverkas av olja och att energiutvinning som i sig är positivt också medför en ansevärd mängd aska och slagg som det idag inte finns avsättning för annat än till försöksverksamhet. Det bör också framgå att det finns flera olika typer av plast där somliga lämpar sig utsökt för materialåtervinning till nya produkter medan andra plaster passar bättre för energiutvinning. Förvaltningen tror att det kan bli svårt att uppnå delmålet genom plockanalys, eftersom merparten av hårdplastavfall som inte är förpackningar sannolikt finns i grovavfallsfraktionen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Delmålet kan missuppfattas varför det bör förtydligas att det ej gäller plastförpackningar.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen efterlyser ett förtydligande beträffande innebörden av ordet ”aktör” i detta sammanhang.

Sortera Mera!

Nyckeltalen relaterar passivt till delmålet. Plockanalyser kartlägger endast data som avser vara bakgrundsunderlag i arbetet med att utreda avsättningsmöjlighet och utveckla insamlingssystemet. Ett intressant nyckeltal vore hur mycket hårdplast som materialåtervinns ur grovavfall respektive förpackningsavfall.

Delmål 3.2 Andel avfall i ”soppåsen” respektive grovavfallet som utgörs av förpackningar och tidningar skall vara mindre än fem procent

Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnder

Enligt förslaget är producenterna genom materialbolagen samt renhållningsnämnden ansvariga för måluppfyllelsen. Inom staden har möjligheterna till papperssortering försämrats, i och med att den fastighetsnära pappershämtningen upphört, av

arbetsmiljöskäl. Här (bl a Tallkrogen och Sköndal) behövs särskilda, riktade, praktiska åtgärder för att återupprätta förtroendet för pappersåtervinning i dessa stadsdelar.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

För att uppnå målet krävs sannolikt en högre grad av källsortering i förvaltningens verksamheter vilket kan innebära ökade kostnader för den enskilda enheten. I vissa verksamheter kan behovet av utrymme för att inrätta källsortering vara svår att lösa.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att det delade ansvaret för insamling av avfall mellan å ena sidan producenterna och å andra sidan staden ger problem. Producenterna saknar incitament och stadens påtryckningar är tandlösa när det gäller återvinningsstationerna. Klagomål från medborgarna riktas ofta till stadsdelsförvaltningarna vilka inte har rådighet över driften av återvinningsstationerna. Utvecklingen av nya insamlingssystem går trögt. När det gäller fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar så höjer entreprenörerna avgifterna. Förvaltningen anser att systemet för underjordisk avfallshantering ("Amsterdammodellen") borde kunna provas för såväl återvinningsstationer som hushållsavfall.

Vidare anser förvaltningen att den fastighetsnära källsorteringen ska stimuleras. Det kan påskyndas genom tydligare ekonomiska incitament för fastighetsinnehavaren med kraftig differentiering av taxan för sorterat respektive osorterat avfall. Information till de boende är nödvändig såväl före som efter införandet av fastighetsnära insamling. Informationen måste vara motivationshöjande för hushållen. För att underlätta sorteringen i bostaden krävs både information och produktutveckling. Det är också viktigt att de idag rådande målkonflikterna vad gäller fastighetsnära insamling löses både i lagstiftningen (plan- och bygglagen) och i samarbetet mellan stadens olika förvaltningar. Vid ny- och ombyggnationer ska alltid utrymme för källsortering avsättas och det är också viktigt att dessa krav finns med i samband med mark- och bygglovshanteringen.

Förvaltningen anser att ansvaret för fastighetsnära insamling bör ligga hos fastighetsinnehavaren i samråd med respektive verksamhet. Det är särskilt viktigt att stadens verksamheter föregår med gott exempel vad gäller källsortering.

Sortera Mera!

Ange alla kvantitativa mål med siffror för att öka läsbarheten, ovan tex 5 procent.

Delmål 3.3 Staden medverkar till att marknaden för återvunnet material och produkter som innehåller återvunnet material växer

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att riktlinjer måste utarbetas för hur detta mål ska behandlas i samband med upphandlingar.

Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att marknaden för återvinning växer. Fler företag än tidigare finns nu som aktörer inom återvinningsbranschen.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Förvaltningen är berörd av delmålet i egenskap av att upphandla varor och tjänster. Förvaltningen vill understryka vikten av utbildning inom området och vilka krav som kan ställas vid upphandlingarna. Vidare bör man utreda vilken eventuell kostnadsdrivande effekt dessa krav kan ha för varje enskild enhet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen är berörd av delmålet eftersom förvaltningen upphandlar varor och tjänster. Förvaltningen vill understryka vikten av utbildning inom området och vilka krav som kan ställas vid upphandlingarna. Förvaltningen ser gärna att staden samlar kunskap om vilken typ av produkter av återvunnet material som upphandlande enhet skulle kunna efterfråga.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att kommunstyrelsen bör ta fram praktiskt tillämpbara anvisningar för hur olika krav kan eller skall ställas i samband med upphandling samt hur stadens olika övergripande mål konkret skall relateras till varandra med avseende på prioriteringar i samband med eventuella målkonflikter. Dessa anvisningar bör formuleras samtidigt som beslut fattas om vilka krav som kan eller skall ställas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen är berörd av delmålet eftersom förvaltningen upphandlar varor och tjänster. Förvaltningen vill understryka vikten av utbildning inom området och vilka krav som kan ställas vid upphandlingarna.

Sortera Mera!

Förslag till ny formulering: ”Staden *skall* medverka till att..”

Det vore önskvärt att målet även relaterar till ökat återbruk inom stadens egna verksamheter och ett nyckeltal relaterat till detta.

Beträffande nyckeltal, de kommentar på nyckeltal för delmål 1.2.

Delmål 3.4 Minst 35% av matavfallet från hushåll, restauranger och butiker skall gå till biologisk behandling

Stockholm Vatten AB

Det är en ytterst viktig förutsättning att material som skall rötas i Stockholm Vattens anläggningar har en sådan sammansättning att slammets nuvarande kvalité inte försämras. Det är därför viktigt att på sikt även utveckla nyckeltal för uppföljning av det insamlade och utsorterade materialets kvalité.

Teoretiskt sett, med hänsyn till enbart befintliga rötningsvolymen kan, Stockholm Vatten efter större processförändringar röta allt matavfall som finns i Stockholm, dvs. ca 80 000 – 100 000 ton/år. Hur mycket som de facto kommer att kunna rötas på sikt beror dock inte på rötningsvolymen utan på hur mycket material med rätt kvalité som kan samlas in i Stockholm. Det insamlade materialet måste dessutom vara pumpbart för att kunna rötas vid Stockholm Vattens anläggningar. Idag samlas ca 3 000 ton utsorterat matavfall/år in i Stockholm. 35%-målet motsvarar ca 32 000 ton/år. Det bedöms att cirka 50-60% av denna mängd kan samlas in från restauranger. Resten måste komma från hushåll. Generellt sett är kvaliteten på restaurangavfall bättre. Avfallet är mera homogent, lättare att kontrollera och kvalitetssäkra. Stockholm Vatten anser därför att rötning av matavfall i större skala bör ske successivt och påbörjas med restaurangavfall. Utbyggnad av insamlingssystem för hushåll kommer att ta avsevärd tid. Det är viktigt att insamlingen kan ske i takt med människors förändrade handlingsmönster, tilltro till systemet, dess robusthet och möjligheterna att använda restprodukter.

Stockholms näringslivskontor

Det kan bli svårt att nå målet om att minst 35% av matavfallet från restauranger och butiker ska gå till biologisk behandling. Målet kan också leda till kostsamma installationer hos verksamheterna.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Avfallshanteringen bör planeras så att det i alla nybyggda områden ges möjlighet att kompostera avfall.

Hägerstens stadsdelsnämnd

I Renhållningsförvaltningens förslag poängterar man att det är viktigt att staden erbjuder ett lättillgängligt insamlingssystem för matavfallet. Förvaltningen saknar ett ställningstagande till införandet av matavfallskvarnar och ett taxesystem som gynnar denna typ av åtgärder. Alla systemanalyser förespråkar användningen av avfallskvarnar. Avfallskvarnar har hygieniska och hanteringsmässiga fördelar gentemot traditionell hantering. Man utnyttjar ett redan väl fungerande system, det organiska avfallet gynnar rötningsprocessen i reningsverket och det organiska avfallets energi- och näringsinnehåll kan utnyttjas. Matavfallet ger långt större mängder biogas än avloppsslammet. Avfallskvarnar bidrar även till minskade transporter. I USA och

England har nästan alla hushåll en matavfallsskvarn kopplad till diskbänken och där har man minskat mängden sopor med hälften.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd:

Möjligheten för hushåll och verksamheter att använda sig av avfallsskvarnar där matavfallet transporteras via befintligt avloppssystem för att sedan användas för rötning och biogasproduktion bör utvecklas. Det skulle förbättra arbetsmiljön och minska transporter i staden.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Förvaltningen efterlyser ett klargörande i frågan om förvaltningarnas egna storkök, i detta sammanhang, är att likställa med restauranger eller ej.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Delmålet borde inte vara svårt att uppfylla. Det finns många kommuner där det är en självklarhet i varje hushåll att skilja ut komposterbart avfall. I Hammarby sjöstad fungerar det redan mycket bra och avfallshanteringen borde planeras för det i alla nybyggnadsområden men även övriga hushåll i Stockholm borde ha hämtning av det komposterbara avfallet. I renhållningsförvaltningens projekt om matavfall riktat till restauranger skulle skolor och förskolor kunna vara en bra målgrupp. Statistik från plockanalyser redovisat per stadsdel skulle kunna visa vilka stadsdelar som minskar andelen förpackningar och organiskt avfall i hushållsavfallet.

Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen tror att det blir svårt att upprätta fungerande insamlingssystem för matavfall från hushållen. Ansvarsfrågan rörande felsortering och renlighet blir svårhanterlig. Däremot kan detta fungera för restauranger och butiker, som på ett helt annat sätt än hushåll kan hantera rutiner runt detta. Bland stadens egna verksamheter så kan det vara intresse att titta på de större tillagningsköken, som kan komma upp i sådana matavfallsvolymer att hämtning av matavfall kan vara ekonomiskt och transportmässigt motiverat.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

I de fall förvaltningens egna kök räknas som restauranger kommer detta delmål att beröra den egna verksamheten och kan medföra ökade kostnader för enheterna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen ser positivt på att matavfall från storkök omhändertas och går till biologisk behandling, i synnerhet rötning eftersom efterfrågan på biogas kommer att öka i Stockholm. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till insamling av matavfall från hushåll i flerfamiljshus.

Förvaltningen föreslår att delmålet kompletteras med storkök i stadens egna verksamheter.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Hushåll/bostadshus/bostadsrättsföreningar bör erbjudas att få vara med på insamlingen av matavfall.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att stadsdelsförvaltningarnas egna storkök i detta sammanhang ska likställas med restauranger.

Älvsjö stadsdelsnämnd

För att uppnå det nationella miljömålet om återanvändning av 35% av matavfallet så föreslås insamling och kompostering i stor skala. Möjligheten för hushåll och verksamheter att använda sig av avfallskvarnar där matavfallet transporteras via befintligt avloppssystem för att sedan användas för rötning och biogasproduktion bör utvecklas. Det skulle förbättra arbetsmiljön och minska transporter i staden.

Östermalms stadsdelsnämnd

Inom staden är de främst de större tillagningsköken som kan komma upp i sådana volymer att hämtning av matavfall kan vara ekonomiskt och transportmässigt motiverad. Förvaltningen tror inte att det är rimligt att upprätta insamlingssystem som klarar att hantera matavfall från hushållen. Däremot kan detta utmärkt väl fungera för restauranger och butiker som på ett helt annat sätt än hushållen kan hantera rutiner kring matavfallet. Det är främst ansvarsfrågan kring felsortering och renlighet som behöver tydliggöras.

Fastighetsägarna Stockholm

Föreningens uppfattning är att matavfall endast bör insamlas från kommersiell verksamhet, inte från hushåll. Införs separering och insamling av komposterbart material för hushåll i flerbostadshus krävs utöver nuvarande utrymmen ytterligare yta och installationer. Att tvingas tillskapa sådana utrymmen skulle innebära nya åligganden för fastighetsägare, något som enligt kammarrätten inte kan införas genom renhållningsordningen.

Det är för övrigt enligt föreningens uppfattning i det närmaste oförsvarligt att i en situation när sortering fungerar mycket dåligt utöka kraven på sortering till att även omfatta insamling av komposterbart material. Sortering av hushållens matavfall leder till stora kostnader och ger ett lågt materialvärde. Med insamling av matavfall följer dessutom nya problem i form av råttor och andra hygieniska olägenheter.

SÖRAB

Vi bedömer att det kommer att krävas mycket stora ansträngningar för att uppnå insamlingsmålet för s.k. bioavfall.

Sortera Mera!

Förslag på tillägg: Viktiga aktörer är *och storkök i stadens egna verksamheter.*

Delmål 3.5 Andel grovavfall som går till deponi skall minska med 10 procent

Farsta stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att det grovavfall som samlas in från ”tjuvtippar” och liknande är ett stort problem. Avfallet på dessa ”tjuvtippar” är oftast så uppblandat att någon sortering inte är möjlig, främst av arbetsmiljöskalet.

”Tjuvtipparna” uppstår troligen dels på grund av bristande information om var grovavfallet kan lämnas, dels på ”svarta” byggföretag, som inte vill visa upp sig offentligt. Staden behöver ta ett samlat grepp för att stävja uppkomsten av sådana tjuvtippar.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen har inget ansvar för måluppfyllelsen men samtycker till renhållningsförvaltningens bedömning.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

I egenskap av avfallsinnehavare berörs förvaltningen av delmålet. Förvaltningen efterlyser en för staden gemensam vägledning i hur detta mål kan uppnås.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Enligt EU:s avfallshierarki ska återanvändning tillämpas i första hand. Vid återvinningscentraler slängs många gånger till synes felfria produkter. För att främja återanvändningen föreslår förvaltningen att man provar att avsätta en yta i anslutning till återvinningscentralen för kasserade produkter som möbler mm. Vilka kan hämtas gratis eller till en ringa avgift för att täcka kostnader. Exempel finns också på fastigheter som har infört s.k. återbruksrum i den egna fastigheten i anslutning till soprummet.

Förvaltningen efterlyser en för staden gemensam vägledning i hur detta mål kan uppnås. Det är nödvändigt med mer detaljerad information till avfallsinnehavaren om hur grovavfall ska sorteras. För många är det inte självklart vad som är brännbart och icke brännbart samt vad som är miljökadligt.

Det behövs fler incitament för omhändertagande av grovavfall än priset, eftersom den ökade kostnaden för grovavfall dessvärre medfört en ökad illegal tippning i stadsdelsområdet.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen har enligt förslaget inget ansvar för måluppfyllelsen. Förvaltningen har heller ingen erinran beträffande renhållningsförvaltningens målformulering.

Östermalms stadsdelsnämnd

Även stadens egna verksamheter behöver förbättra sorteringen av sitt grovavfall. Förvaltningen efterlyser en för staden gemensam vägledning i hur detta mål kan uppnås.

Inom stadsdelsområdet tenderar avfallshanteringen att flytta ut på gatan när små företag och andra mindre brukare inte får tillgång till avfalls- och sorteringsutrymmen i fastigheten där de hyr sin lokal. Förvaltningen vill framhålla vikten av att det i föreskrifter finns stöd för att dessa grupper har tillgång till avfallsutrymmen där även grovavfall kan lämnas.

SÖRAB

Grovavfall har idag, beroende på ny lagstiftning och förbränningskapacitet, väsentligt lägre andel som deponeras. Ett nytt nuvärde bör upprättas. Krav på återvinningsnivå bör också upprättas vid upphandling av sorterings- och behandlingsanläggning för grovavfall och trädgårdsavfall.

Sortera Mera!

Inledning önskas om de totala grovavfallsströmmarna i Stockholm och hur de sett ut de senaste åren. Ett förtydligande önskas också om hur målet ska uppnås och vem som är ansvarig för detta.

Mål 4 Stockholms avfallshantering skall präglas av god tillgänglighet

SÖRAB

Vi delar denna uppfattning med följande förtydliganden: Systemen måste finnas när man informerar. Funktionalitet är fundamentalt. Det är viktigt att staden prioriterar utbyggnad av Återvinningscentraler och att systemen för insamling av farligt avfall byggs ut så de uppfattas som bekväma för invånarna. Detta kommer innan en utbyggnad av fastighetsnära insamling av förpackningar enligt vår mening.

Villaägarna

Vi vill ta upp till diskussion de sopstationer och återvinningsplatser som finns, framför allt i förorterna. Det är tydligen SITA och RESTA som har ansvaret härför. Sophämtningen fungerar illa. Det har utlovats tätare tömning och behållare med större volym. Någon bättring har knappast skett. Självfallet bör även antalet behållare utökas. Hur detta ska vara möjligt är dock tveksamt med de begränsade markutrymmen som står till förfogande. Just nu pågår i Stockholms kommun ett intensivt letande efter byggbar mark för bostadsfastigheter och sannolikt kommer detta att gå ut över möjligheten att ordna återvinningsstationer. Enligt oss bör detta bli föremål för diskussion. Numera föreligger även förslag om att ren parkmark ska tas i anspråk för bostadsbyggande.

Delmål 4.1 Öka kunskapen om avfallshantering samt stärka förtroendet för systemet

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Det behövs mer praktisk hjälp till fastighetsägare för att få en fungerande källsortering. Modeller för detta finns att hämta från miljömiljardsprojekten ”Sortera Mera!” och ”Råd till fastighetsägare”.

Farsta stadsdelsnämnd

Invånarna i Tallkrogen och Sköndal har drabbats av flera negativa händelser vilket minskat förtroendet för avfallshanteringen och därmed viljan till källsortering. Staden har i dessa områden prövat flera olika insamlingsmetoder (särskilda kärl för utsorterat avfall intill soptunnan, olikfärgade avfallssäckar), som ur boendesynpunkt fungerat väl, men som avskaffats, av ekonomiska skäl och annat.

Kista och Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att den information som ska bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet, dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Det borde även finnas åtgärder angående transporter av avfallet. För att stärka förtroendet kunde fordon drivas med förnyelsebara bränslen och transporter av avfallet inklusive fastighetsnära källsortering samordnas så att de minimeras.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Staden bör gemensamt ta fram informationsunderlag och samordna informationsinsatserna. Förutsättningen för att stärka förtroendet är också att ett utvecklingsarbete fortsätter för att förbättra insamlingssystemen. Det gäller också att vara lyhörd för synpunkter och förslag från boende och verksamma i staden. Erfarenheter från projekt, tex Sortera Mera! Måste tas tillvara liksom resultatet från brukarundersökningar.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

I vår stadsdel finns behov att förstärka informationen om bla källsortering dels genom praktiska projekt och dels genom användandet av andra språk än svenska.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen förmodar att renhållningsförvaltningen med begreppet aktörer, i detta sammanhang, avser de delansvariga men önskar ändå få ett förtydligande på denna punkt. Förvaltningen förutsätter att arbetet med information inte medför ytterligare kostnader för förvaltningen samt anser att den information som skall bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen deltar gärna i gemensamma informationsinsatser som kan öka kunskaperna och stärka förtroendet för avfallssystemet. Staden bör dock utarbeta ett gemensamt informationsunderlag och samordna informationsinsatserna. Även informationen till stadens egna verksamheter bör samordnas och intensifieras.

Sortera Mera!

Nyckeltal 1. Återigen kan formuleringen inte vara att invånarna själva skall bedöma sin kunskap. Förslag till formulering: ”Andel invånare som bedöms ha goda eller mycket goda kunskaper om avfallshantering.”

Önskvärt är också att brukarundersökningarna redovisas per målgrupp för att kunna följa stadens strategi för informationsarbete och prioriterade målgrupper.

Delmål 4.2 Hushåll och verksamheter skall erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig sina förpackningar och tidningar

Stadsbyggnadsnämnden

Producenterna har ansvar för att det finns lämpliga och lättillgängliga insamlingssystem för alla förpackningar och tidningar och i övrigt ge god service till den som ska lämna avfallet. Förslaget anger att för att skapa lämpliga och lättillgängliga system krävs en kombination av olika system, som publika insamlingssystem eller kvarters- och fastighetsnära insamling. Viktiga aktörer för att uppnå delmålet är renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna, producenterna och fastighetsinnehavarna.

Stadsbyggnadskontoret anser att planen bör ange som mål att olika insamlingssystem bör bli ekonomiskt likvärdiga för producenterna. Idag betalar t ex producenterna ingen avgift för markupplåtelsen av insamlingsbehållare på allmän plats. Dessutom hämtar producenterna sitt insamlade material på allmän plats medan de kräver betalning för hämtning av samma material i fastigheter.

Stadsbyggnadskontoret anser också att det är viktigt att planen anger att avfallssystem ska vara tillgängliga och användbara för funktionshindrade och äldre.

Förslag till kommunövergripande riktlinjer för hushållens avfallshantering med tillgänglighet och användbarhet som ett delmål är under utarbetande av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp.

Stockholms näringslivskontor

Det är bra att antalet återvinningsstationer kommer att öka.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig negativ till utplaceringen av fler återvinningsstationer så länge inte renhållningsproblematiken kring stationerna är löst. Det har genom åren visat sig att återvinningsstationerna i Bromma inte har acceptans

bland de boende. Av Brommas 27 återvinningsstationer har 7 avvecklats och för ytterligare 2 har nämnden begärt omedelbar avveckling.

Trots den starka kritiken mot återvinningsstationerna i Bromma, kan förvaltningen konstatera, att medborgarnas miljömedvetenhet och viljan att sortera sitt avfall hela tiden ökar.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Återvinningsstationernas antal och kapacitet måste öka. Ansvar och skötsel måste förtydligas. Platserna måste göras trevliga med öppna spaljéer, planteringar och dylikt och bättre anpassas till stadsmiljön.

Farsta stadsdelsnämnd

Möjligheterna till god källsortering är ännu för dåliga.

Vantör stadsdelsnämnd

Förvaltningen förmodar att renhållningsförvaltningen med begreppet aktörer, i detta sammanhang, avser de delansvariga men önskar ändå få ett förtydligande på denna punkt. Stadsdelsförvaltningen utgår från att ett eventuellt delansvar endast gäller arbetet med information.

Förvaltningen förutsätter att arbetet med information inte medför ytterligare kostnader för förvaltningen samt anser att den information som skall bidra till måluppfyllelsen måste samordnas inom staden, dels till innehållet dels på de sätt och vid vilka tillfällen som denna information sprids.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Förvaltningen saknar ett utvecklingsarbete med Förpacknings- och tidningsinsamlingen för att förbättra insamlingen och skapandet av väl fungerande återvinningsstationer.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Här finns stora problem idag i vår stadsdel, då flera återvinningsstationer på allmän plats tagits bort pga. husbyggnadsprojekt. Detta leder till stor frustration hos boende i området som får lång väg att gå för att ta sig till närmaste återvinningsstation. Stadsdelsförvaltningen får många klagomål rörande återvinningsstationer som inte ersatts eller som inte sköts på ett tillfredsställande sätt. Möjligheterna till åtgärder från stadsdelsförvaltningens sida har försämrats sedan Förpacknings- och tidningsinsamlingen fördelat ansvaret för återvinningsstationerna på olika entreprenörer. Att återvinningsstationer inte ersatts beror till stor del på bristande åtgärdsberedskap hos entreprenörerna som i två fall inte sökt markupplåtelse och iordningställt nya stationer trots att bygglov funnits i ett halvår.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Förvaltningen önskar ett förtydligande om stadsdelsförvaltningarnas ansvar för måluppfyllelsen. Gäller ansvaret arbetet med informationen eller med något annat?

Kista stadsdelsnämnd

Det skall vara rent och snyggt på de publika återvinningsstationerna. Förvaltningen har så gott som dagligen varit tvungen att kontakta de entreprenörer som enligt uppgift ska sköta återvinningsstationerna och området inom tre meter. Nödvändiga åtgärder har dock sällan vidtagits inom rimlig tid. Förvaltningen föreslår därför att tillsyns- och städpatruller dagligen besöker varje återvinningsstation. Kostnaderna för den ökade tillsynen och städningen bör förpacknings- och materialbolagen stå för.

Producenterna genom materialbolagen, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder och fastighetsinnehavarna är enligt förslaget viktiga aktörer för att delmålet skall nås.

Stadsdelsförvaltningen önskar ett förtydligande gällande kommunala fastighetsbolags ansvar att förse den kommunala verksamheten med pedagogiskt och lättillgängliga insamlingsplatser.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förvaltningen föreslår att en tillsyns- och städpatrull dagligen besöker varje återvinningsstation så att de hålls rena och snygga. Kostnaderna bör förpacknings- och materialbolagen stå för.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Förvaltningen instämmer i Renhållningsförvaltningens bedömning men vill ha ett förtydligande på vad sätt stadsdelsnämnden är en viktig aktör för att uppnå målet. Handlar det om att genomföra informationsinsatser eller om att ge markupplåtelse/bygglov för återvinningsstationer?

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att producenterna hittills inte haft ett tillfredsställande insamlingssystem på Norrmalm. Påtryckningar har gjorts från stadsdelsnämnden men producenterna har endast genomfört marginella förbättringar. När det gäller insamlingssystemen på fastigheten behövs såväl incitament för fastighetsinnehavaren som teknik- och produktutveckling.

Begreppet fastighetsnära insamling måste vara väl definierat innan mätning sker med nyckeltal.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Utvecklingsarbete med förpacknings- och tidningsinsamlingen för att förbättra situationen för hushållens insamling är av stor vikt.

Återvinningsstationerna ses av många boende som otillräckliga. Stationerna är ofta överfyllda av kvarlämnade tidningspåsar bland annat beroende på att grindhämtningen av tidningar har upphört. För ej bilburna hushåll, där de boende inte har tillgång till fastighetsnära källsortering, är det ofta för långa avstånd till återvinningsstationerna. Då avtalen för återvinningsstationerna löper ut år 2006 bör avfallsplanen också beakta utformningen av insamlingen av förpackningar i områden där fastighetsnära källsortering inte är möjlig.

Östermalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen instämmer i att det krävs en kombination av olika system för hushåll och verksamheter och efterlyser en ökad samordning kring hur detta kan lösas på bästa sätt för staden som helhet.

Förvaltningen önskar ett förtydligande av stadsdelsnämndernas roll.

Inom stadsdelsområdet tenderar avfallshanteringen att flytta ut på gatan när små företag och andra mindre brukare inte får tillgång till avfalls- och sorteringsutrymmen i fastigheten där de hyr sin lokal. Förvaltningen vill framhålla vikten av att det i föreskrifter finns stöd för att dessa grupper har tillgång till avfallsutrymmen där även tidningar och förpackningar kan lämnas.

Förvaltningen efterlyser en tydligare ansvarsfördelning mellan hyrestagare och hyresvärd internt i staden. Det råder idag ofta skilda meningar om vem som ska ta kostnader för nödvändiga projekteringar och ombyggnader av avfallsrum och hämtningsvägar mm för att kunna uppfylla dagen krav på utsortering av förpackningar och tidningar.

HSB Stockholm

Det är viktigt att återvinningsstationerna får finnas kvar och utökas i antal. De flesta små fastighetsägare på Södermalm har ej utrymmen för fastighetsnära sortering av förpackningar och det gäller även tidningar som numera skall uppsamlas i kärl.

Återvinningsstationer behöver förses med tillräckligt rymliga containrar och stationerna behöver förses med belysning. Nu ställs grovavfall mm dit under den mörka årstiden.

SBC Ek för

Som boende och fastighetsägare är vi bostadsrättsföreningar dagligdags beroende av att materialproducenterna lever upp till sitt ansvar. Här ser vi klara brister. Den olyckliga handläggningen i samband med att den kostnadsfria port- och grindhämtningen av tidningar upphörde illustrerar detta väl. Relationerna mellan staden, bostadsrättsföreningarna och materialindustrins representanter bör utvecklas. Det är för få miljö- och återvinningsstationer och de sköts ej tillräckligt bra.

Svenska Bostäder

Antalet återvinningsstationer och skötseln av dessa tillgodoser inte hushållens behov. I områden med problem och nedskräpning av återvinningsstationerna läggs de helt enkelt

ner (Rinkeby). Producenterna och kommun ska samråda om vad som anses vara lämpliga insamlingssystem. Fastighetsägarna är inte en part i dessa diskussioner, men får ta hela kostnaden för att tillhandahålla ett källsorteringssystem för hyresgästerna.

Svensk handel

Svensk Handel finns representerat i alla materialbolag och arbetar med avfallsfrågorna centralt. Stockholm har länge haft renhet som sitt signum och det gäller att bibehålla och förstärka detta intryck. Antalet återvinningsstationer måste utökas och utformningen utvecklas och göras nedsänkbara. För handeln är den fysiska miljön viktig och skräpiga stationer med överfyllda sopkärl bör byggas bort.

Sortera Mera!

Nyckeltal 1-3 och kommentarer. Begreppet fastighetsnära insamling måste vara väl definierat innan mätning kan ske genom dessa nyckeltal.

Delmål 4.3 Minst 50 procent av stadens flerbostadshushåll skall ha tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar

Brand- och räddningsnämnden

I processen att minst 50% av stadens flerbostadshushåll skall ha tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar vill brandförsvaret poängtera att tillgänglighet för brandförsvarets fordon och utrustning samt att utrymning och brandspridning inte får försämrats i urvalsprocessen av lämpliga platser för placering av avfallskärl.

Fastighets- och saluhallsnämnden

Kontoret tillstyrker förslaget att hushållsavfallstaxan utformas så att den stimulerar utbyggnad av det fastighetsvisa hämtningssystemet för källsorteringsmaterial.

I samband med att avtalet, mellan staden och de ansvariga producenternas materialbolag om återvinningsplatser på offentlig plats, löper ut år 2006, skulle staden i nya förhandlingar kunna eftersträva att de ansvariga producenterna i högre grad än hittills söker åstadkomma fastighetsvisa lösningar. För att en sådan förhandlingsinriktning ska bli framgångsrik torde bl a krävas att producenterna blir skyldiga att tillhandahålla insamlingssystem med en tillräckligt hög servicenivå. Från stadens sida skulle fastighetsvisa lösningar också kunna främjas om stadens nuvarande gratisupplåtelser på offentlig plats avgiftsbeläggs.

Kontoret anser att gällande lagar och byggregler ger staden möjlighet att kräva lokalavsättning för källsorteringsanläggningar vid ny- och ombyggnad. Detta görs också av stadsbyggnadsnämnden vid prövning av bygglov/bygganmälan. Vid ombyggnader/ändringar kan det dock vara svårt att avgöra om avfallshanteringen kan anses som berörd del.

Investeringsstödet för källsortering har numera införts. Stödet uppgår till 30 procent av kostnaderna för att inrätta källsorteringsutrymme i flerbostadshus eller maximalt

100 000 kr per källsorteringsutrymme. Stödet lämnas för åtgärder som påbörjas efter den 31 december 2004 och avslutas senast den 31 december 2006.

Om de formella och ekonomiska förutsättningarna för fastighetsnära källsortering inte löses tillfredsställande befarar kontoret att det kommer att bli mycket svårt eller omöjligt att nå delmålet.

Stadsbyggnadsnämnden

Idag har ca 30% av hushållen tillgång till fastighetsnära hämtning, varav 80% i allmännyttan och 15% i övriga.

För att nå delmålet krävs, enligt förslaget, ett utökat krav för producenter att medverka till fastighetsnära insamling, en utvecklad differentierad renhållningsavgift samt retroaktiva krav i plan- och bygglagstiftningen.

Regeringen ansvarar för de lagändringar som krävs för att få till stånd såväl utökade krav på producenterna som retroaktiva krav i plan- och bygglagstiftningen.

Som övriga ansvariga för att delmålet nås anges producenterna, fastighetsinnehavarna, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, fastighets- och saluhållningsnämnden samt gatu- och fastighetsnämnden (numera marknämnden och trafiknämnden).

Stadsbyggnadskontoret är positivt till planens strävan att förbättra källsorteringssystemet för hushållens producentansvarsmaterial genom att i större utsträckning åstadkomma fastighetsvisa eller fastighetsnära lösningar och därmed minska antalet störande och förfulande källsorteringsstationer från stadens gator och offentliga platser.

Stadsbyggnadskontoret tillstyrker förslaget till en utvecklad differentierad renhållningsavgift i syfte att minska andelen tidningar och förpackningar i "hushållspåsen" och att stimulera en utbyggnad av det fastighetsvisa hämtningssystemet för källsorteringsmaterial.

I Stockholm regleras insamlingsförutsättningarna för vissa av producentansvarsfraktionerna i ett träffat avtal mellan staden och de ansvariga producenternas materialbolag. Avtalet gäller t o m år 2006 och är på väg att sägas upp.

Det sålunda avtalade insamlingssystemet avsåg en basservicenivå med en offentlig insamlingsstation per 1000-2000 invånare för de delar av staden som inte täcks av fastighetsvis insamling. Orsaken till den låga servicegraden var bl a avsaknaden av lagkrav på vilken servicenivå som de producenter som är ansvariga för källsorteringen, ska erbjuda medborgarna.

I samband med att avtalet löper ut år 2006, bör staden i nya förhandlingar eftersträva att de ansvariga producenterna i högre grad än hittills söker åstadkomma fastighetsvisa lösningar. För att en sådan förhandlingsinriktning ska bli framgångsrik torde bl a krävas att producenterna blir skyldiga att tillhandahålla insamlingssystem med en tillräckligt hög servicenivå. Från stadens sida skulle fastighetsvisa lösningar också kunna främjas om stadens tidigare nämnda gratisupplätelser på offentlig plats avgiftsbeläggs.

En arbetsgrupp (SAMSA) med representanter från renhållningsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, markkontoret och trafikkontoret har sedan hösten 2003 arbetat med att ta fram riktlinjer för stadens hantering av frågor om utrymmen för hushållens avfallshantering och källsortering. Arbetsgruppen har också ett samarbete med Arbetsmiljöverket för att bevaka arbetsmiljöfrågorna. Arbetsgruppen

avser att före sommaren skicka ut ett förslag till riktlinjer för hushållens avfallshantering på remiss till berörda parter.

Vid ny bebyggelse eller kraftig ombyggnad ställer stadsbyggnadskontoret enligt "Boverkets byggregler" krav på källsorteringsutrymme.

Det stora problemet är emellertid befintlig bebyggelse. När det gäller eventuell skärpt lagstiftning för att kunna införa retroaktiva krav på källsortering i befintlig bebyggelse har PBL-utredningen ännu inte offentliggjort några förslag till hur det ska göras möjligt att få producenter/fastighetsägare att inrätta källsorteringsutrymmen i eller i anslutning till befintlig bebyggelse.

Om de formella och ekonomiska förutsättningarna för fastighetsnära källsortering inte löses tillfredsställande befarar kontoret att det kommer att bli mycket svårt eller omöjligt att nå delmålet.

Marknämnden

För att nå delmålet krävs, enligt förslaget, ett utökat krav på producenter att medverka till fastighetsnära insamling, en mer differentierad renhållningsavgift samt skärpta krav i plan- och bygglagstiftningen.

Producenterna, fastighetsinnehavarna, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden samt renhållningsnämnden anges som ansvariga för att delmålet nås.

Markkontoret är positiv till planens strävan att förbättra källsorteringssystemet för hushållens producentansvarsmaterial genom att i större utsträckning åstadkomma fastighetsvisa eller fastighetsnära lösningar och därmed få bort de ofta störande, otillgängliga och förfulande källsorteringsstationerna från stadens gator och offentliga platser.

Markkontoret tillstyrker förslaget att hushållsavfallstaxan utformas så att den stimulerar utbyggnad av det fastighetsvisa hämtningssystemet för källsorteringsmaterial. Kanske skulle en rabatt införas till de abonnenter av hushållsavfallshämtning som installerar materialinsamlingsbehållare etc. på fastigheten. Regeringen angav redan i proposition 1990/91:90 "En god livsmiljö" bl a att differentierade avfallstaxor stimulerar till ökad källsortering och att det bör göras helt klart att kommunen har rätt att differentiera avfallstaxan inom ramen för den kommunala avfallshanteringen, i styrande syfte.

Till bilden hör också att vissa av insamlingsförutsättningarna för de avfallsfraktioner som omfattas av producentansvaret i Stockholm regleras av ett i gatu- och fastighetsnämndens regi träffat avtal mellan staden och de ansvarig producenternas materialbolag om återvinningsplatser på offentlig plats (utl 1996:297). Avtalet träffades utifrån nämndens roll som ägare och förvaltare av stadens offentliga platsmark. Avtalet gäller tom år 2006.

Det sålunda avtalade insamlingssystemet avsåg att en basservicenivå med en offentlig insamlingsstation per 1000 – 2000 invånare, för de delar av staden som inte täcks av en fastighetsvis insamling, skulle uppnås senast 1998-01-01. Orsaken till den låga servicegraden är bl. a avsaknaden av lagkrav på vilken servicenivå som de producenter som är ansvariga för källsorteringen, ska erbjuda medborgarna. Vidare påverkades förhandlingsresultatet av materialbolagens bedömning av de ekonomiska förutsättningarna för insamlingen och deras inriktning att i första hand söka (avgiftsfria)

uppställningsplatser på offentlig plats – vilka är särskilt svåra att hitta i Stockholm – hellre än traditionella fastighetsvisa lösningar.

I samband med att avtalet löper ut år 2006, skulle staden i nya förhandlingar kunna eftersträva att de ansvariga producenterna i högre grad än hittills söker åstadkomma fastighets lösningar. För att en sådan förhandlingsinriktning ska bli framgångsrik torde bl. a krävas att producenterna blir skyldiga att tillhandahålla insamlingssystem med en tillräckligt hög servicenivå. Från stadens sida skulle fastighetsvisa lösningar också kunna främjas om stadens nuvarande gratisupplåtelser på offentlig plats avgiftsbeläggs.

Det kan också erinras om att gatu- och fastighetskontoret, i yttrande (GFK tjut 2004-03-19) över remiss från kommunstyrelsen om lokalavsättning för källsorteringsanläggningar vid ny- och ombyggnad, sammanfattningsvis framhöll följande. Nämnden godkände kontorets förslag och anförde därutöver att en policy om utformning av källsorteringsutrymmen vid ny- och ombyggnad bör tas fram för att dessa frågor ska komma in så tidigt som möjligt i planeringen.

Kontoret anser att gällande lagar och byggregler ger staden möjlighet att kräva lokalavsättning för källsorteringsanläggningar vid ny- och ombyggnad. Detta görs också av stadsbyggnadsnämnden vid prövning av bygglov/bygganmälan. Vid ombyggnader kan det dock vara svårt att avgöra om avfallshanteringen kan anses som berörd del.

Exploateringsavtal tecknas av gatu- och fastighetsnämnden för nybyggnadsprojekt. Det finns inte anledning att belasta dessa avtal med bestämmelser om källsorteringsanläggningar eftersom frågan kan klaras via bygglov. Om staden ska kunna se till att fler befintliga fastigheter får källsorteringsanläggningar måste lagstiftningen ändras.

I ett yttrande (GFK tjut 2004-08-16) över en PM från miljödepartementet med förslag till utformning av investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus, framhöll gatu- och fastighetskontoret följande.

I miljödepartementets pm föreslås ett tillfälligt investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus inför att det, enligt direktiven till PBL-utredningen, eventuellt kommer att ställas krav på att sådana utrymmen inrättas.

Stödet föreslås bli 30% av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymmet, dock högst 100 000 kr per källsorteringsutrymme.

Gatu- och fastighetskontoret ser mycket positivt på att statsmakterna äntligen tagit fasta på Stockholms förslag att stimulera en fastighetsvis källsortering via statsbudgeten och åtminstone i vissa avseenden skärpa lagkraven beträffande källsorteringens standard.

Vi anser dock att i första hand bör producenternas ansvar för både insamlingsanordningarna och hämtningen av källsorteringsmaterialet förtydligas vare sig det är fråga om insamling på offentlig plats eller från fastigheter.

För det fall ansvaret för insamlingsanordningarna i mer eller mindre hög grad läggs på fastighetsägarna, som nu utreds av PBL-utredningen, är det rimligt att fastighetsägarna tillerkänns skälig ersättning för detta.

Frågan är dock hur stor draghjälp som det nu föreslagna tillfälliga investeringsstödet, som redan kritiserats från fastighetsägarhåll, kan komma att ge i stadens strävan att åstadkomma fastighetsvisa lösningar. Kanske måste stödet göras mer generöst.

Då gatu- och fastighetsnämnden inte längre har något ansvar för dessa frågor synes dessa bedömningar i första hand ankomma på renhållningsnämnden att göra.

Investeringsstödet för källsortering har numera införts. Stödet på max 100 000 kr lämnas för åtgärder för påbörjats efter 31 december 2004 och som avslutas senast den 31 december 2006.

Vad gäller den andra delen av de avsedda statliga källsorteringsinsatserna, nämligen skärpt lagstiftning, har markkontoret nu från stadsbyggnadskontoret erfarit att PBL-utredningen ännu inte offentliggjort några förslag om hur det ska göras möjligt att få producenter/fastighetsägare att inrätta källsorteringsutrymmen i eller i anslutning till befintlig bebyggelse, trots att förslag enligt regeringsdirektivet skulle ha presenterats under 2004.

Om de formella och ekonomiska förutsättningarna för fastighetsnära källsortering inte löses tillfredsställande befarar markkontoret att det kommer att bli mycket svårt eller omöjligt att nå delmålet.

Bromma stadsdelsnämnd

Målsättningen att minst 50% av stadens hushåll skall ha tillgång till fastighetsnära insamling inom planperioden är ett steg i rätt riktning. Där stadsbebyggelsen inte möjliggör utplacering av återvinningsstationer måste lösningar för förpackningssortering sökas fastighetsnära. Vår bedömning är att inte enbart områden med flerfamiljsfastigheter skall ha fastighetsnära källsortering utan även Brommas unika trädgårdsstadsdelar bör prioriteras vid en utbyggnad av den fastighetsnära källsorteringen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Förvaltningen ser svårigheter att nå målet. Förvaltningen förutsätter att kommande lagstiftning om bland annat ombyggnad för fastighetsnära källsortering möjliggör att målet nås.

Hägerstens stadsdelsnämnd

För att öka den fastighetsnära insamlingen efterfrågar förvaltningen ett väl differentierat taxesystem i vilket det klart framgår att man som fastighetsägare har lönsamhet i att införa källsortering.

Kista stadsdelsnämnd

Detta mål uppfylls redan i våra stadsdelar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Delmålet kan bli svårt att uppnå. Det finns många fastigheter i stenstaden där det inte finns utrymmen som är lämpliga för insamling av förpackningar och tidningar. För att uppnå målet måste ett tillräckligt stort ombyggnadsstöd finnas så att även Fastighetsägarföreningen blir positiv till att införa fastighetsnära källsortering. Samtidigt är det viktigt att inte insamlingen av grovavfall och elavfall tas bort till fördel för förpackningsinsamling. En lägre taxa för dem som sorterar ut förpackningar, grovavfall och elavfall i fastigheten borde vara en självklarhet.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser det vara viktigt att den fastighetsnära insamlingen utvecklas för att minska trycket på befintliga återvinningsstationer. Förvaltningen är medveten om de speciella problem som existerar vad gäller utbyggnaden av fastighetsnära insamling i innerstaden och då speciellt i Gamla stan.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Det är viktigt att den fastighetsnära insamlingen utvecklas för att minska trycket på befintliga återvinningsstationer, vilka är underdimensionerade.

Förvaltningen vill åter understryka vikten av att renhållningsavgiften måste vara starkt differentierad för att frågan ska bli tillräckligt intressant för fastighetsinnehavaren. Viktiga parter i sammanhanget är även Arbetsmiljöverket och Boverket, vilka bör inbjudas att ingå i olika nätverk för att förebygga motstridiga beslut om avfallshantering.

Vid införandet av fastighetsnära källsortering rekommenderas fastighetsinnehavare att anlita informatörer för direkt information till de boende.

Det är viktigt att staden främjar en marknad för teknik- och produktutveckling för olika typer av insamlings- och behandlingssystem.

Olika avfallsfraktioner vid fastighetsnära insamling måste definieras för att statistiken till nyckeltalen inte ska bli missvisande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Det finns behov att se över förhållandet mellan stadens olika verksamheter t. ex. mellan Sisab och stadsdelsförvaltningarna. Större tydlighet behövs för vem som ska ansvara för projekteringar, ombyggnader osv. av avfallsrum, tömningsvägar och annat, för att kunna uppfylla dagens krav på goda möjligheter för verksamheterna att lämna ifrån sig sina förpackningar och tidningar.

Östermalms stadsdelsnämnd

Det är viktigt att den fastighetsnära insamlingen utvecklas för att avlasta återvinningsstationerna. Förvaltningen vill dock påpeka de speciella problem som finns vad gäller utbyggnad av fastighetsnära insamling i innerstaden och då speciellt i äldre fastigheter.

Fastighetsägarna Stockholm

Här påstås att fastighetsinnehavarna är ansvariga för att delmål rörande fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar skall nås. Fastighetsägare har inget sådant ansvar för miljömål. Det har producenterna enligt lag. Fastighetsägare har inte heller något ansvar för insamling av förpackningar och tidningar vilket kommunen torde vara väl medveten om. Föreningen finner det anmärkningsvärt att avfallsplanen förses med sådana vilseledande påståenden.

Producenterna genom materialbolagen, kommunen genom renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden samt inte minst samtliga stadsdelsnämnder är ansvariga för att effektiva system för insamling av förpackningar och tidningar skapas. Det är rimligt att kräva att producenter och kommuner samordnar sin planering så att kommunens invånare har tillgång till ett acceptabelt publikt system.

Målet bör vara ett system som minst motsvarar det som finns i andra storstäder. I Göteborg med 400 000 invånare finns idag ca 450 återvinningsstationer. Efter ca tio år med denna standard gör staden i samverkan med producenterna nu en revidering av systemet. Det innebär att ett antal stationer kan tas bort och att andra flyttas till områden som hittills varit underförsörjda.

Stockholm har dubbelt så många invånare som Göteborg, men bara drygt 200 återvinningsstationer. Dessa är inte ens permanenta utan temporära. Det syns på deras fysiska uppbyggnad. Stationerna rymmer för övrigt bara hälften av en motsvarande station i Göteborg.

Föreningen kräver att det offentliga systemet permanentas och byggs ut till ca 700 permanenta återvinningsstationer. Varje station ska ha en fördubblad volym jämfört med dagens. Vid utbyggnaden av det publika systemet kan producenterna givetvis även hyra eller arrendera privat mark eller byggnad.

Fastighetsnära insamling – dvs. med kommunens terminologi insamling i flerbostadshus – kan endast genomföras där fysiska och ekonomiska möjligheter finns. Föreningen motsätter sig bestämt delmål 4.3. I det uppsatta målet finns ett inslag av brist på respekt för regelsystemet, eftersom det kräver att fastighetsägare ska bygga om sina fastigheter eller på annat sätt ta över producentansvaret. Ett system för insamling av producentansvarsavfall som bygger på tvångsinsatser mot fastighetsägare är inte acceptabelt och skadar en seriös diskussion om ett framtida miljöanpassat avfallssystem.

Sortera Mera!

En förutsättning för att målet ska uppnås är en starkt differentierad taxa som gynnar källsortering av avfall och därmed ökar fastighetsägarnas incitament att investera i ett källsorteringsutrymme. Materialbolagens roll är något oklar när det

gäller insamling av förpackningar och tidningar utöver de publika insamlingssystemen, ÅVS.

Nyckeltal 1 och kommentar se även nyckeltal 1 till delmål 4.2.

Delmål 4.4 Under planperioden skall fem återvinningscentraler uppföras

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadskontoret medverkar redan i det förvaltningsövergripande lokaliseringsarbetet för fler återvinningscentraler.

Marknämnden

Gatu- och fastighetskontoret yttrade (GFK tjt 2005-01-20) sig nyligen över förslag från renhållningsnämnden om Gemensamt uppdrag om framtagandet av en plan för lokalisering av återvinningscentraler för åren 2005-2012. Kontoret framhöll bl. a följande.

Kontoret är självfallet berett att medverka till planering av lokalisering av återvinningscentraler. Ett sådant arbete pågår redan. Dessutom studeras platser för ÅVC för företag. Omständigheterna, med t ex lokala opinioner, tillståndsprövning mm, gör att varje projekt får drivas för sig, med många förgävesinsatser. Man kan därför nu knappast binda sig vid ett visst antal platser, i varje fall inte specifika, för en tidshorisont fram till 2012. Varje plats måste prövas för sig. Ibland måste anläggningen säkert kraftigt anpassas till platsens förutsättningar.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt 2005-02-15 att i huvudsak godkänna kontorets förslag till beslut, att uppdra åt kontoret att delta i samverkansarbete för utbyggnadsplan med övriga berörda nämnder samt att därutöver anföra följande.

Nämnden anser det mycket angeläget att arbeta för att etablera fler återvinningscentraler i staden. Vi anser att man kan ta fram en levande inriktningsplan samt ha ett formaliserat samrådsförfarande mellan berörda aktörer i staden. Ett sådant föreslaget arbete anser vi att kontoret ska medverka i.

Markkontoret medverkar redan i det förvaltningsövergripande lokaliseringsarbetet för fler återvinningscentraler.

Trafiknämnden

Det är viktigt att mark i pågående planarbete avsätts för återvinningscentraler, vilket är en förutsättning så att staden svarar upp mot de planer som nu finns och medborgarnas krav på ökat antal platser. Detta är också ett viktigt bidrag till att minska nedskräpningen i staden.

Stockholms näringslivskontor

Det är bra att antalet återvinningscentraler kommer att öka.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Förvaltningen tvingas allt för ofta ta hand om skräp och avfall som dumpats i närheten av Östberga ÅVC, runt återvinningsstationerna och i anslutning till Årsta partihallar. Dessa extrainsatser beräknas till ca 0,3 Mkr för år 2005.

Kista stadsdelsnämnd

Kista har Lövsta återvinningscentral att tillgå. Stockholm som helhet är i behov av fler återvinningscentraler. I samarbete med renhållningsförvaltningen, Gatu- och Fastighetskontoret och Kista stadsdelsförvaltning har utrett frågan om lämplig mark för återvinningscentral inom stadsdelen, men ej funnit lämplig mark för ändamålet.

Vi ser gärna mindre enheter men med fler funktioner och trevligt utformade, ett miljöcentra som kan skapa fler arbetstillfällen och entreprenörskap. Fastighetsägare och verksamheter skulle, via centralen, kunna abonnera på hämtning av avfall.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Stadsdelsområdet saknar en fast återvinningscentral varför servicenivån lokalt får anses som otillfredsställande. Stockholm som helhet är i behov av fler återvinningscentraler och vill här påtala de lokala behoven av ett utvidgat körschema för återvinningsbåten.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Det är positivt att det planeras fler återvinningscentraler. Det vore bra om de placeras så att de finns nära innerstaden och lättillgängligt med kollektivtrafiken.

Maria-Gamla Stans stadsdelsnämnd

Det har framkommit önskemål till stadsdelsförvaltningen om att det bör finnas möjlighet att slänga grovsopor på närmare håll än på de befintliga återvinningscentralerna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Förvaltningen ser positivt på försöket att anlägga en ÅVC i "Berget" och förutsätter att den i så fall ska kunna ta emot alla avfallsslag, även farligt avfall.

Skärholmens stadsdelsnämnd

ÅVC saknas inom området trots att förvaltningen i flera omgångar föreslagit, som vi uppfattat det, lämpliga ytor. En orsak till att inget ännu skett i vårt område är vad vi förstår att staden hittills prioriterat att utnyttja de begränsade "friytorerna" till fler bostäder framför den förbättring av avfallshantering som en ytterligare ÅVC

skulle ge. Här råder därmed för staden en uppenbar målkonflikt. Vi föreslår därför att en ÅVC anläggs inom vårt närområde.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Då avståndet till närmaste ÅVC är långt och många saknar tillgång till bil borde det i avfallsplanen finnas åtgärder angående transporterna av avfallet.

Östermalms stadsdelsnämnd

Det har framkommit önskemål till stadsdelsförvaltningen om att det bör finnas möjlighet att slänga grovsopor på närmare håll än på de befintliga återvinningscentralerna. Området från Husarviken till Loudden är ett av de hamn- och industriområden som omger innerstaden och som i stadens översiktsplan avses för framtida utveckling av blandad stadsbebyggelse. Förvaltningen föreslår att staden i samband med planeringen av Norra Djurgårdsstaden i Hjorthagen, Värtahamnen, Frihamnen och Loudden i området även planerar för en ÅVC inkl. miljöstation. Att få en sådan anläggning till stånd är en mycket viktig åtgärd för en förbättrad avfallshantering i innerstaden.

Fastighetsägarna Stockholm

Föreningen anser att varje stadsdelsnämnd ska etablera en ÅVC för medborgarna i stadsdelen. Fördelarna med en för hushållen närbelägen anläggning för grovavfall, farligt avfall, etc. är uppenbara.

HSB Stockholm

Det är viktigt att bygga fler ÅVC. Vi hoppas att det hittas lämpliga och centralt belägna platser och att syftet prioriteras.

Svenska Bostäder

Det är positivt att staden har som målsättning att öka antalet återvinningscentraler, men det skulle vara önskvärt att denna målsättning också konkretiseras i avfallsplan.

Sortera Mera!

Eftersom det är en lång process att hitta områden till nya ÅVC:er är det angeläget att samtidigt försöka finna andra tillfälliga och mobila lösningar.

C. NULÄGESBESKRIVNING

C.2.3.2 Verksamheter

Fastighetsägarna Stockholm

Att hyra ut lägenheter till hushåll är ingen verksamhet i lagens mening. Det är hushållen som har ansvaret för hushållssoporna, inte fastighetsägarna. Det finns inga bestämmelser som motsäger detta och inte heller i avtalen med hyresgästerna tar fastighetsägaren på sig ett sådant ansvar. Här försöker kommunen emellertid – utan att nämna fastighetsägarna – konstruera ett ”verksamhetsansvar” för fastighetsägare vad gäller hushållssopor. Avsnittet kan inte godtas eftersom det inte står i överensstämmelse med gällande rätt.

C.3.1.3 Grovavfall

Fastighetsägarna Stockholm

Här tas det för givet att fastighetsägaren skall ta emot grovavfall trots att det inte finns en sådan legal skyldighet. Detta korresponderar med renhållningsordningens 13 §. Visserligen är fastighetsägare med nyare hus skyldiga att inrätta grovsoprum men flertalet fastigheter är äldre än från 1978, då bestämmelser härom infördes.

C.3.1.4 Hushållens farliga avfall. Kyl- och frysmöbler.

Trafiknämnden

Efter 14 augusti 2005 har producenterna övertagit ansvaret från kommunen att borttransportera avfall som utgörs av kasserade kylar och fryser. Här ser kontoret en risk att aktuella produkter ställs ut och blir stående på stadens gångbanor och gator.

C.3.1.5 Hushållens överblivna läkemedel

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningen föreslår: Här bör det nämnas att vissa former av överblivna läkemedel klassas som farligt avfall såsom cytotoxiska läkemedel och cytostatika (EWC 20 01 31).

C.4.6.1 Pannor, bränslen, energiproduktion och restprodukter

Sortera Mera!

I figur C.6 önskas en komplettering med en sammanfattande flödespil för deponirest.

Det vore mycket intressant om flödena även kunde anges i volymer. *(Ingelas kommentar: Hellre lägga omräkningstal i en bilaga.)*

C.4.8. Anläggningar för sanering av förorenad jord och tvättning av sandningssand

Remissvar från Trafiknämnden:

Trafikkontoret vill upplysningsvis meddela att gfk, genom utvecklingsgruppen, tidigare varit med och finansierat utveckling för tvättning av sandningssand inom Farsta och Bromma stadsdelsnämndsområden.

C.6 Nedlagda avfallsupplag i Stockholm

Miljö- och hälsoskyddsnämnden:

Upplaget i Skrubba ligger i ett åsområde. Det togs emot annat avfall än schaktmassor. Det är dock osäkert om allt deponerades av det som togs emot. En nyligen gjord undersökning tyder på att området är förorenat. Då provtagningen var ytlig är det lite för tidigt att dra säkra slutsatser. Området är under utredning. Medel har sökts ur miljömiljarden.

C.6.1 Lövsta

Miljö- och hälsoskyddsnämnden:

Andra meningen i första stycket som börjar med *Inför planer...* ska utgå eftersom den inte hör ihop med avfallshanteringen.

Under avsnittet om Lövsta omnämns att omfattande markföroreningar gör delar av området olämpligt att bebygga. Det har gjorts en markundersökning (år 2000) som bekräftar att området är mycket förorenat dock är det möjligt att sanera men naturligtvis då till höga kostnader. Däremot kan det ju vara olämpligt av andra tex geotekniska skäl att bygga på själva tipparna.

Kontrollprogrammet för Lövsta är inte fastställt. Åtgärderna som gjordes främst år 1999 består i täckning av västra tippen. Åtgärdsförslag vad gäller östra och norra tipparna kommer att tas fram under år 2005.